

Софийски университет „Свети Климент Охридски“

Едмънд М Чарли

Автореферат
на дисертационен труд на тема

**ФИЛОСОФСКОТО РАЗБИРАНЕ НА ПСИХИАТРИЧНИТЕ
РАЗСТРОЙСТВА В СВЕТЛИНАТА НА ХЕРМЕНЕВТИКАТА НА
ХАНС-ГЕОРГ ГАДАМЕР ЗА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ**

Научен ръководител: проф. д-р Александър Гънгов

София

2023 г.

Съдържание

Въведение	5
Глава 1: Идеята за психичното здраве според херменевтиката на Гадамер	10
1.1. Въведение.....	10
1.2. Предистория.....	13
1.3. Тема на дисертацията.....	14
1.4. Проблемът	15
1.5. Обща цел на изследването.....	16
1.6. Специфична цел на изследването	17
1.7. Обхват на изследването	18
1.8. Необходимостта от изследване на моделите на психични разстройства	18
1.9. Мотивът за съвременното разбиране за психичните увреждания	20
1.10. Ограничението и допускането	21
1.11. Теоретична основа	21
1.12. Концептуална рамка	23
1.13. Работни дефиниции	24
Глава 2: Анализ на психичното здраве с използване на философски принципи	27
2.1. Еволюцията на психичното здраве.....	27
2.2. Проявление на психиатрични заболявания	29
2.3. Научни и философски гледни точки относно психиатричните разстройства.....	31
2.4. Философското разбиране за психичните разстройства.....	33
2.5. Прилагане на четирите концепции на Гадамер в анализа на психичното здраве.....	36
2.5.1. Четирите концепции на Ханс Георг Гадамер	37

2.6. Подходът на Гадамер към херменевтиката и търсенето на истинския смисъл.....	43
2.7. Моделите на херменевтическото съзнание в светлината на подхода на Гадамер.....	47
2.8. Реалностите на психиатричните разстройства от гледната точка на специалистите по психично здраве.....	50
2.9. Концептуалната рамка на херменевтиката на Гадамер	53
2.10. Приносът на философската херменевтика на Гадамер за изследване на психичното здраве.....	55
2.11. Философски текстове от други философи за психичното здраве	58
2.11.1. Мартин Хайдегер.....	58
2.11.2. Георг Вилхелм Фридрих Хегел.....	63
2.12.3. Морис Мерло-Понти	67
2.12. Заключение.....	68
Глава 3: Ефективността на идеята за психичното здраве според херменевтиката на Гадамер.....	71
3.1. Гледната точка на Гадамер за диалога и влиянието върху депресията	71
3.2 Ползи от философското разбиране на психичните разстройства.....	75
3.3 Критичен анализ на идеята за психичното здраве според херменевтиката на Ханс-Георг Гадамер	78
Глава 4: Заключение	80
4.1. Цел и задачи	80
4.2. Обобщение на основните констатации	80
4.3. Ограничения и препоръки за по-нататъшни изследвания.....	81
4.4. Последници	82
5. Публикации.....	83
5.1. Публикувана статия	83

5.2. Статии с предстоящо публикуване.....	83
Моят принос в областта на научните изследвания	83
Библиография.....	85

Въведение

Историческите промени в областта на психичното здраве и по-специално преходът от институционализация към деинституционализация през 70-те години на XX век по време на потребителското движение, бяха значителни стъпки към разбирането на психиатрията. Специалистите в сектора съсредоточаваха усилията си върху използването на такъв подход към психичните заболявания, че пациентите да стават добри хора.¹ През това съдбовно време (60-те и 70-те години на XX век), целите бяха да се защитят правата на хората с психични заболявания, да се насърчи тяхното възстановяване и да бъдат овластени. Повечето методи на лечение залагаха на психиатрични решения за рехабилитация.² Сътрудничеството между професионалистите в областта на психичното здраве и техните клиенти придоби съществено значение, като за лечението се подчертава ролята на личните фактори и тези на средата. В дисертацията се изучават критично съвременните психиатрични процедури, като се подчертават трудностите, пред които са изправени психотерапията и психопатологията, в резултат на политически и икономически ограничения. Манчини-Мари и колеги [Mancini-Marie et al] извършват наблюдението, че потребителите на здравни услуги са станали по-независими, с мислене, което се съсредоточава върху психичните заболявания, отново се говори за възстановяване, подобряване на вярата в себе си и насърчаване на подновяването на очакванията за себе си от миналото.³ В този контекст „очакванията за себе си от миналото“ означава,

¹ Edward, Shorter, “History of Psychiatry,” *Current Opinion in Psychiatry* 21, no. 6 (2008): 593–97, <https://doi.org/10.1097/YCO.0b013e32830aba12>.

² Laura Hirshbein, “The American Psychiatric Association and the History of Psychiatry,” *History of Psychiatry* 22, no. 87 Pt 3 (2011): 302–14,

³ Adham Mancini-Marie et al., “Neural Correlates of the Affect Regulation Model in Schizophrenia Patients with Substance Use History: A Functional Magnetic Resonance Imaging Study,” *The Journal of Clinical Psychiatry* 67, no. 3 (2006): 342–50, <https://doi.org/10.4088/jcp.v67n0302>.

че хората постигат значителни успехи, които надхвърлят предишните граници или предварителни представи за собствения потенциал и възможности. Това е повратна точка в живота, когато човек преоценява потенциала и целите си в светлината на новооткритата жилавост, увереност и вяра в себе си. Вдъхновена от теоретици, като Хан-Георг Гадамер, в дисертацията се изтъква потенциалната загуба на съществени прозрения за психичните заболявания, на фона на ограниченията от политически и икономически характер. Предлага се преоценка, през призмата на херменевтиката.

Сътрудничеството с пациента в психиатричните заведения обръща внимание на заболяванията с етикет. В процеса на оформяне на тези промени, възстановяването се превръща в ключов аспект от лечението. То зависи от значимите за потребителите дейности, взаимоотношенията, основани на подкрепа, интервенциите в областта на психичното здраве, даването на надежда на потребителите и връзката им с професията в дух на сътрудничество.⁴ Възстановяването се структурира от организации и агенции. Произходът на световното психично здраве, неговите цели и социокултурните критики, които среща, показват ангажимента му към равенството, по отношение на здравето, и правата на човека.⁵ При разглеждането на конфликта между релятивистката и универсалистката гледни точки, съществуват опасения относно културната приложимост на процедурите на световното психично здраве и някои западни предразсъдъци. Тъй като световното психично здраве използва всеобщите човешки права, релятивистите използват контекстуални подходи, които съответстват на

⁴ Kenneth S. Kendler, Kathryn Tabb, and John Wright, "The Emergence of Psychiatry: 1650-1850," *The American Journal of Psychiatry* 179, no. 5 (2022): 329–35, <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.21060614>.

⁵ Vian Rajabzadeh et al., "Understanding Global Mental Health: A Conceptual Review," *BMJ Global Health* 6, no. 3 (2021): e004631, <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2020-004631>.

местните здравни практики и деколонизацията.⁶ Това показва необходимостта от транскултурни психиатрични компоненти. При предоставянето на тези услуги на места като африканските общности, за грижата трябва да бъде възприемана холистична стратегия, включваща метафизичен ангажимент към религиозните сфери, който може значително да засегне клиента.⁷ Херменевтичното разбиране на Гадамер за психичното здраве, надхвърлящо външните симптоми и подчертаващо значението на разбирането на вътрешния и външния контекст на пациентите, е ценно за психиатрите. Моделът предполага по-задълбочен разговор с клиентите, за да се проучат основните причини за проблемите с психичното здраве, като обществен натиск, културни очаквания и финансово напрежение.⁸

Сложността на проблемите с психичното здраве в социално, психологическо и неврологично измерение показва необходимостта от справяне с нарастващото глобално разпространение на психиатричните заболявания. Статистиката сочи, че над 1 млн. души в световен мащаб се борят с различни психични разстройства годишно.⁹ Към 2019 г. близо 50% от здравните центрове и болниците в света се занимават с проблема с психичното здраве. През 2017 г. повече от 280 млн. души страдат от тревожност.¹⁰ Като цяло, повече хора изпитват тревожност и депресия, в сравнение с

⁶ Franco Mascayano, Julio Eduardo Armijo, and Lawrence Hsin Yang, "Addressing Stigma Relating to Mental Illness in Low-and Middle-Income Countries," *Frontiers in Psychiatry* 6 (2015).

⁷ Camillia Kong et al., "The Hermeneutics of Recovery: Facilitating Dialogue between African and Western Mental Health Frameworks," *Transcultural Psychiatry*, 2021, 136346152110005, <https://doi.org/10.1177/13634615211000549>.

⁸ Laurence J. Kirmayer and Duncan Pedersen, "Toward a New Architecture for Global Mental Health," *Transcultural Psychiatry* 51, no. 6 (2014): 759–76, <https://doi.org/10.1177/1363461514557202>.

⁹ Anna-Teresa Tymieniecka, ed., *The Human Being in Action: The Irreducible Element in Man Part II Investigations at the Intersection of Philosophy and Psychiatry*. Vol. 7, Springer Science & Business Media, 2013.

¹⁰ Roya Vaziri-Harami, Saharnaz Vaziri-Harami, and Mohammadreza Tarom, "Prevalence of anxiety and depression among engineering students consuming

други заболявания. Децата и юношите (10%-20%) съобщават, че си имат грижи, свързани с психичното здраве в световен мащаб, като повечето от тях имат проблеми с поведението, смяната на настроението и тревожността.¹¹ Към 2021 г. над 970 млн. души имат психични заболявания.¹² Това е значително увеличение спрямо последните 5-6 години. Много от тези хора нямат достъп до подобаващи услуги за психично здраве. Това показва сложността на проблемите с психичното здраве в социално, психологическо и неврологично измерение и подчертава необходимостта от справяне с нарастващото глобално разпространение на психиатричните заболявания.

Подчертавайки необходимостта от разговор и емпатична интерпретация, херменевтиката на Гадамер дава полезна философска перспектива за оценка на съвременните психиатрични лечения. Специалистите в областта на психичното здраве са прагматици, които правят всичко, което дава резултат за фрагментираните нужди на своите клиенти.¹³ От гледна точка на Гадамер херменевтиката е жизненоважна за интервенционните процедури в психиатричните грижи.¹⁴ Тя подобрява задълбоченото разбиране на нуждите и борбите на пациента. Това включва експерти да интерпретират това, което виждат от външното тяло на клиента.¹⁵ Идеята е да се разпознават

cannabis," *Annals of Medicine and Surgery* 80 (July 2022): 4.
<https://doi.org/10.1016/j.amsu.2022.104144>

¹¹ Ashmita Chaulagain et al., "Child and adolescent mental health problems in Nepal: a scoping review," *International Journal of Mental Health Systems* 13 (August 2019): 1, <https://doi.org/10.1186/s13033-019-0310-y>

¹² Pau Soldevila-Matias, Ana I. Guillén, and Renato de Filippis. "Mental health and internalized stigma in people with severe mental illness." *Frontiers in Psychiatry* 14 (April 2023): 1. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1204091>

¹³ Graham Thornicroft and Michele Tansella, "Components of a Modern Mental Health Service: A Pragmatic Balance of Community and Hospital Care: Overview of Systematic Evidence," *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science* 185 (2004): 283–90, <https://doi.org/10.1192/bjp.185.4.283>.

¹⁴ Matthew R. McWhorter, "Gadamer's philosophical hermeneutics and the formation of mental health professionals," *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology* (2020).

¹⁵ Tony Lowe, "A Theory of Applied Mind of Programming: Understanding the challenges in learning to program," In *Proceedings of the 2019 ACM Conference on Innovation and Technology in Computer Science Education*, pp. 340-341, 2019.

признаците, които могат да изобразяват вътрешните характеристики или поведение, причиняващи страдание или вреда. По този начин психичното здраве изисква специалистите да използват подходи, които им позволяват да интерпретират проблема, който изпитват техните клиенти.

Глава 1: Идеята за психичното здраве според херменевтиката на Гадамер

1.1. Въведение

През последните няколко десетилетия проблемите на психичното здраве привлякоха вниманието на международната общност. Разпространението на психиатричните заболявания се увеличи значително и този растеж се свързва с промени в демографията.¹⁶ Тези състояния сега представляват една на пет години живот с увреждане и засягат около 5% от децата и юношите в световен мащаб. Психичното здраве засяга производителността на труда, като пречи на хората да работят ефективно на работното си място.¹⁷ То оказва въздействие в много области, включително междуличностните отношения, работата, участието в дейности в общността и индивидуалното благополучие. Очаква се финансовите последици да са тежки, което ще струва на световната икономика повече от 1 трилиона долара годишно в преки разходи, като болничен престой, и непреки такива, като загуба на производителност на труда.¹⁸ Способността за разсъждение на хората с депресия е минимална, като те са на всякаква възраст.

В развитието на изследванията на психичното здраве беше налице динамична връзка между неврологичните и основаните на доказателства гледни точки. Проектът *Research Domain Criteria* разширява знанията, като определя психичното здраве като заболяване на нервната система. Съвместните усилия на специалисти от различни професии подобряват тълкуването на въпросите, свързани с психичното здраве, с

¹⁶ GBD 2019 Mental Disorders Collaborators, "Global, Regional, and National Burden of 12 Mental Disorders in 204 Countries and Territories, 1990-2019: A Systematic Analysis for the Global Burden of Disease Study 2019," *The Lancet. Psychiatry* 9, no. 2 (2022): 137–50, [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(21\)00395-3](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(21)00395-3).

¹⁷ Erica D. Musser and Joseph S. Raiker Jr, "Attention-deficit/hyperactivity disorder: an integrated developmental psychopathology and Research Domain Criteria (RDoC) approach," *Comprehensive Psychiatry* 90 (2019): 65-72.

¹⁸ GBD 2019 Mental Disorders Collaborators, "National Burden of 12 Mental Disorders in 204 Countries and Territories, 1990-2019," 137–50.

които се повишава осведомеността и се подобрява разбирането, което помага за свеждане до минимум на разпространението им.¹⁹ От друга страна, прекаленото съсредоточаване върху неврологичния компонент би могло да предотврати цялостния анализ и да ограничи изследванията до психологията и обществото. Интегрирането на клинични процедури, основани на изследвания, и на доказателства ни дава солиден метод за осигуряване на психични грижи.²⁰ Независимо от предимствата му обаче, има съмнения относно жизнеспособността и гъвкавостта на рутинните услуги за психично здраве, основани на доказателствата, особено в богатите страни, където поради наличието на ресурси често се предпочита конвенционалната терапия, която не набляга на възстановяването.²¹ Повечето интервенции се съсредоточават върху дневните центрове, ресоциализацията, грижите за остри психиатрични състояния и болничната помощ, както и услугите от резидентен тип, като целесъобразната терапия, основана на доказателства, се получава от незначителен брой психично болни.

Здравните специалисти понякога пропускат задълбочения поглед върху психичното здраве, но все пак предлагат съществена информация.²² Платон е отличен пример за древните философски основи, които предлагат стабилна рамка за разсъжденията по проблемите на психичното здраве и обосновката му с вярата. Прилагането на философията обаче не е (съвсем) значимо в здравната индустрия, особено в психиатрията. Херменевтичната теория, особено в работата на Ханс-Георг Гадамер, поставя силен акцент върху разглеждането на психичните заболявания от контекстуален ъгъл и изследването на средата на пациента, за получаване на по-

¹⁹ Tobias Kaiser and Guoping Feng, "Modeling psychiatric disorders for developing effective treatments," *Nature Medicine* 21, no. 9 (2015): 2. <https://doi.org/10.1038/nm.3935>

²⁰ McWhorter, "Gadamer's philosophical hermeneutics," 1.

²¹ Antonio Vita and Stefano Barlati, "The Implementation of Evidence-Based Psychiatric Rehabilitation: Challenges and Opportunities for Mental Health Services," *Frontiers in Psychiatry* 10 (2019): 147. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00147>.

²² Lowe, "A Theory of Applied Mind of Programming," 340-341.

нюансирано разбиране. Тя набляга на условията за полагане на грижи, които придават различен интригуващ смисъл и значение на специфичните за клиента преживявания у различните хора.²³ Включването на философски гледни точки насърчава интердисциплинарното сътрудничество и подобрява всеобхватното лечение на пациенти с психични проблеми. В случай на стрес на работното място, ценна става интервенцията, извършвана на работното място, която има за цел да се определят проблемите с контрола и настойчивите изисквания.²⁴ Контекстуалната информация позволява на специалиста да персонализира грижите според уникалните нужди на всеки клиент и срещите с него.

Средата, която включва личното обкръжение на пациента, социалния му контекст и опит, оформя в голяма степен гледната му точка и това, което изпитва, с психичното разстройство.²⁵ Изследването на средата на пациента изисква от доставчиците на услуги за психично здраве внимателно да обмислят всички относими фактори извън симптомите, за да адаптират интервенциите към конкретните ситуации. В настоящата разработка херменевтичната концепция за психичното здраве на Гадамер бива приложена към философски анализ на психичните заболявания, за получаване на задълбочено разбиране на пациентите. Методът подчертава колко са ценни интерпретацията с използване на рефлексия и изследването на вътрешните емоции и психични състояния. Психотичните заболявания се отнасят до група психични заболявания, като шизофрения и психотична депресия, които водят до загуба на

²³ McWhorter, "Gadamer's philosophical hermeneutics," 1.

²⁴ Pamela L. Mahan et al., "Work environment stressors, social support, anxiety, and depression among secondary school teachers," *AAOHN Journal* 58, no. 5 (May 2010): 198. <https://doi.org/10.1177/216507991005800504>

²⁵ Ümrhan Sema Seven et al., "Perception, attitudes, and experiences regarding mental health problems and web-based mental health information amongst young people with and without migration background in Germany. A qualitative study," *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18, no. 1 (January 2021): 2. <https://dx.doi.org/10.3390/ijerph18010081>

реалността. Въпреки че психиатричните заболявания като цяло включват психотични разстройства, не всички психиатрични разстройства са психотични. Психиатричните разстройства в тази разработка обхващат по-голямо разнообразие от заболявания, влияещи върху поведението и психичното здраве. Въпреки че могат да възникнат и при някои не-психотични психични заболявания, психотичните симптоми, като халюцинации или заблуди, са характерни за психотичните разстройства.

1.2. Предистория

Хвърляйки поглед назад във времето, историята на психичното здраве показва преминаване от това да се разчита на религиозни и паранормални обяснения към настоящия фокус върху неврологичните гледни точки. Първоначално проблемите с психичното здраве се разглеждат през духовната призма или се приписват на обладаване от демони, което възпрепятства търсенето на лечение, основано на доказателства.²⁶ От гледна точка на свръхестествените сили или религията психиатрията не е от голямо значение. В тази светлина, типологията на Гален става основополагаща, като предлага по-методичен подход, който отчита определени компоненти при характеризирането на нормалността. Компонентите включват „оптимистичен и социален“, „избухлив и раздразнителен“, „аналитичен и тих“ и „спокоен и мирен“.²⁷ В съвременната епоха неврологичните интерпретации стават все по-разпространени, като се възползват от научното развитие, за установяване на биологичните причини за психичните заболявания. Тази зависимост от неврологията обаче затруднява разбирането и лечението на психиатричните заболявания.

²⁶ McWhorter, "Gadamer's philosophical hermeneutics," 34.

²⁷ Claire-Odile McCauley et al., "Surviving out of the Ashes"-An Exploration of Young Adult Service Users' Perspectives of Mental Health Recovery," *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* (2020), 23.

Напоследък научните и философските аспекти на ума получават повече внимание. По-сложното разбиране на психичното здраве става възможно благодарение на философското разделение на тялото и ума на Платон, което оспорва широкозастъпваните схващания.²⁸ От позицията на философията, херменевтиката на Гадамер изследва психичното здраве от всеобхватна гледна точка, която отчита преживяванията, симптомите и обстоятелствата на средата. За да определи състоянието на ума, специалистът разпитва за това, което е очевидно в тревогите, тялото, спокойствието и небрежността.²⁹ Според философското изследване психичните заболявания изискват изучаване от по-широк спектър от гледни точки, които трябва да вземат предвид социалните, културните и личните фактори, които влияят на психичното здраве на хората. Този холистичен подход към психиатричните заболявания признава взаимодействието на вътрешните елементи и факторите на средата, като осигурява по-задълбочено разбиране на техниките за лечение и управление на заболяването, които дават резултат.

1.3. Тема на дисертацията

Включването на херменевтиката на Гадамер в психиатричната практика подобрява удовлетвореността на пациентите и терапевтичните резултати, чрез насърчаване на по-добро разбиране и емпатия между психиатрите и пациентите, което в крайна сметка води до по-успешна диагностика и лечение на психичните заболявания.

С оглед на това, в изследването се предполага, че психиатрите, които възприемат херменевтичния подход на Гадамер, ще могат да стигнат отвъд външните прояви на психичните заболявания и да водят смислени разговори с пациентите за

²⁸ Musser, and Raiker Jr, "Attention-deficit/hyperactivity disorder," 71.

²⁹ Daphne Tan, "Dynamic Dualism": Kurth and Riemann on Music Theory and the Mind," *Music Theory Spectrum* 42, no. 1 (2020), 121.

психологичните и екзистенциалните проблеми, които причиняват техните проблеми. Терапевтите могат да персонализират интервенциите, така че да отговарят на конкретните преживявания и гледни точки на всеки пациент, чрез този съвместен процес на интерпретация и рефлексия, насърчавайки по-голямо терапевтично участие, осъществяване на връзка и изграждане на доверие.

1.4. Проблемът

Психиатрията е изправена пред трудности през последните десет години в резултат на силната си зависимост от неврологичните и клиничните гледни точки и невъзможността да остане самостоятелна. Доверието в психиатричното поле е под въпрос, поради неспособността му да предложи жизнеспособни лечения на новодиагностицирани психични заболявания. Акцентът върху клиничните подходи придоби значителна популярност, особено когато става въпрос за предписване на лекарства, без да се изследват причините или да се разбира психичното състояние на пациентите. По DSM-5 на Американската психиатрична асоциация се пласират лекарства на пазара и се предписва лечение на психиатрични разстройства.³⁰ В резултат на прехода от психология към клинична практика, което най-добре се илюстрира от разпространението на DSM-5 в САЩ, на критичните опасения, включително последиците, лечението и намаляването на психичните заболявания, се обръща по-малко внимание. Днес практикуващите специалисти приравняват клиничната работа на предписването на лекарства.³¹ При това обаче не се обръща внимание на критичното разбиране на трудностите на пациентите, което противоречи на теорията на Гадамер, която призовава за тясна връзка, комуникация и внимателна оценка на обстоятелствата на пациента. Основният проблем е, че психиатрията не е в

³⁰ Şerife Tekin and Bluhm Robyn, eds., 2019, *The Bloomsbury Companion to Philosophy of Psychiatry*. Bloomsbury Publishing, 78.

³¹ McWhorter, "Gadamer's philosophical hermeneutics," 56.

състояние да дефинира собствената си целесъобразност и зависи твърде много от други науки, което поставя под съмнение независимостта и ефикасността на тази научна сфера.

Според резултатите от изследванията, философското разбиране на психиатричните заболявания е от решаващо значение за решаването на тези проблеми. Преобладаващите неврологични и клинични парадигми, които дават приоритет на двойствеността на ума и тялото, са неадекватни за справяне със сложната етиология на психичните разстройства.³² Философските гледни точки, които са в основата на холистичното разбиране на факторите във връзките между стресовите ситуации, влиянието на социума и предишните преживявания върху човешкия ум, използват херменевтичния подход на Гадамер. Този метод улеснява комуникацията между пациента и психиатъра чрез анализиране на вербалните и невербалните знаци, за идентифициране на основните проблеми. Ако човек изрази съжаление, когато обсъжда дадена ситуация, това дава израз на състоянието на човека или как гледа на проблема.³³ За правилното разбиране и лечение на психичните заболявания е наложително да се премине от клиничните неврологични процедури и лекарствени схеми към подход, в центъра на който е умът. В крайна сметка, разпознаването и решаването на по-дълбоките значения, вкоренени в преживяванията и проявите на пациентите, позволява на философската интерпретация да хармонизира психиатрията с мисията за намаляване на човешкото страдание.

1.5. Обща цел на изследването

Изследването има за обща цел да проучи как херменевтиката на Гадамер, която се отклонява от типичния акцент на психиатрията върху мозъка, може да осигури

³² Vijay, Mittal, and Lauren S. Wakschlag., 30.

³³ Jennifer Marie Martin, "Stigma and student mental health in higher education." Higher Education Research & Development 29, no. 3 (2010): 259.

философско разбиране на проблемите на психичното здраве. Изследването добавя елемент на тълкуване, с акцент върху разговора и разсъжденията, вместо да се зависи изцяло от външни признаци. Тези философски разсъждения са от решаващо значение за разбирането на вътрешния свят (душата) на клиента и предизвикателствата, които изпитва.³⁴ Методът на Гадамер разширява идеята, като приема холистичен подход към живота и подчертава значението на включването на пациентите в решенията на здравните специалисти. Целта в тези взаимодействия е да се установи как се чувства клиентът чрез диалог, без да се изпуска фокуса от конкретния психиатричен проблем.³⁵ Така, целта на настоящата разработка е да предложи алтернативна гледна точка по проблемите на психичното здраве, като същевременно се насърчава емпатията и разбирането, чрез представяне на философска интерпретация на психиатричните заболявания.

1.6. Специфична цел на изследването

Специфичната цел на това изследване е да се подчертае необходимостта от изследване на психиатрични разстройства с използване на херменевтиката на Гадамер за психичните заболявания. Настоящият модел дава приоритет на диалога и разбирането. Конкретните цели включват:

- a. Да се установи как да се използва херменевтиката на Хан-Георг Гадамер за осигуряване на философско тълкуване на психиатричните разстройства и подобряване на настоящите психиатрични изследвания.

³⁴ Tekin and Robyn, *The Bloomsbury Companion*, 78.

³⁵ Ikuko Shinohara and Yusuke Moriguchi, "Adults' Theory of Infants' Mind: a comparison between parents and nonparents," *Child Development Research* (2017), 56.

- б. Да се установи дали херменевтиката на Гадамер за психичното здраве може да бъде критичен инструмент, който да помогне на психиатрите да анализират и да намират по-добри решения за психичните разстройства.
- в. Да се установи значението на херменевтиката на Хан-Георг Гадамер в психиатрията и да се провери дали може да предложи нови подходи за облекчаване и намиране на по-добро лечение на тези заболявания.

1.7. Обхват на изследването

Изследването разглежда три основни области. Първата е появата и проявата на психиатрични заболявания, с акцент върху философското тълкуване чрез херменевтични разсъждения. На второ място, в него се разглеждат въпросите, свързани с психичното здраве, по-специално в светлината на разпространението на психични разстройства, свързани с пандемията от КОВИД-19. На трето място, то установява алтернативни подходи за разбиране и лечение на психични разстройства, като се използва херменевтичният подход, предложен в изследването. Следователно, обхватът предлага алтернативни гледни точки за ефективно управление и терапия, както и прозрения за трудностите, които вървят ръка за ръка с психиатричните заболявания.

1.8. Необходимостта от изследване на моделите на психични разстройства

Нарастващата честота на проблемите с психичното здраве налага промяна в начина, по който се разбират и лекуват психичните разстройства. Въпреки че изследователите и практикуващите специалисти са свършили много работа от неврологична и клинична гледна точка, изследването подчертава важността на включването на философските аспекти. Целта е да се използва херменевтиката на Гадамер, за да се отворят нови възможности за тълкуване на нуждите на пациентите. Статистиката за психичното здраве показва, че значителна част от хората по света страдат от психични заболявания, което подчертава необходимостта от по-ранни и по-

ефективни терапии. Докладът на Световната здравна организация показва, че близо 87% от световното население страда от психически стрес и напрежение.³⁶ Тези предизвикателства водят до психични отклонения. Според данни на Световната здравна организация психичните разстройства са значителна част от хроничните заболявания, засягащи почти 50% от населението, като 15-25% от тях започват да оказват влияние на хората в рамките само на една година.³⁷ Въз основа на тези статистически данни, изследването предоставя подробно разбиране на психичните заболявания, като ги изследва чрез призмата на херменевтиката. Това създава нова гледна точка за психиатрите и клиницистите, разчитащи предимно на парадигмите на природните науки.

Значението на изследването не подминава и пациентите, като в него се насърчава диалогичният метод, който позволява на хората да изразяват напълно преживяното. Херменевтиката дава приоритет на комуникацията и разбирането, като позволява на пациентите да споделят болката си и да я поставят обективно в рамките на обществените, културните или финансовите въпроси. Тя подобрява комуникацията между пациента и специалиста и позволява на психиатрите да лекуват основния проблем, вместо само симптомите. Специалистите използват неврологична гледна точка за изследване и решаване на психиатрични клинични практики.³⁸ Изследването осъществява напредък в областта на психиатрията и психологията, като предлага херменевтичен подход, който насърчава експертите да надхвърлят критериите на DSM-5 и стандартните методи на лечение. Благодарение на настоящото цялостно проучване

³⁶ Tekin and Robyn, *The Bloomsbury*.

³⁷ Alexander Crist, "A Hermeneutic Approach to Pain: Gadamer on Pain, Finitude, and Recovery," *Journal of Applied Hermeneutics* (2018), 8.

³⁸ Benjamin, Chin-Yee, et al., "From hermeneutics to heteroglossia: 'The Patient's View' revisited," *Medical Humanities*, 464.

специалистите ще могат да се задълбочат в психиатричните проблеми и да вземат по-информирани решения и да предприемат действия, които съответстват на конкретните пречки, на които се натъкват пациентите.

1.9. Мотивът за съвременното разбиране за психичните увреждания

Изследването е необходимо, тъй като има за цел да преразгледа настоящото разбиране за психичните увреждания, особено в светлината на трудностите, предизвикани от епидемията от КОВИД-19. С нарастването на натиска върху световните здравни системи, проблемите с психичното здраве стават все по-разпространени, което изисква нов и надежден подход. Изследването представя херменевтична стратегия, подчертавайки философското тълкуване на ума, за разлика от конвенционалните техники, които се фокусират главно върху мозъка, като източник на проблемите с психичното здраве. Трябва да се отбележи, че това се отнася и за лечението на психози, което съответства на нарастващия брой случаи и необходимостта от нови подходи към диагностиката и лечението на психични заболявания. Изследването признава стойността на оригинала, например Платон и това, което пише в *Минос*, *Законо*, *Епиномис*, и *Писма*, където се предполага, че следването на конкретен систематичен ред води до проследяване на възникването на събитията.³⁹ Преосмислянето на идеята за разглеждането на ума като нещо отделно позволява настоящото философското изследване на проблемите на психичното здраве, което се позовава на исторически гледни точки, за да добави още едно ниво на значимост. То също така призовава за критична преоценка на техниките за психично здраве, особено херменевтиката на Гадамер, за да се определи нейната ефективност за диагностициране, лечение и управление на психиатрични заболявания.

³⁹ Anton-Hermann Chroust, "The Organization of the Corpus Platonicum in Antiquity," *Hermes* 93, no. H. 1 (1965): 34-46.

1.10. Ограничението и допускането

Основното ограничение на изследването е липсата на философски диалози в областта на психиатричното здравеопазване, тъй като по-голямата част от проучванията подхождат към проблемите с психичното здраве предимно от медицинска и неврологична гледна точка. Това ограничение прави систематичното сравнение и намирането на най-добрите аргументи по-предизвикателно. Трудността при намирането на специалисти за задълбочени разговори, която се влошава от вече отслабващата пандемия от КОВИД-19, може да принуди избирането на по-малко подходящи участници, което би могло да ограничи обхвата на проучването. Основната идея на изследването е, че херменевтиката на Гадамер може да осигури дълбоко разбиране на психичните заболявания и да предложи отклонение от конвенционалните медицински практики, за справяне с първопричините и лечение на психичните разстройства.

1.11. Теоретична основа

Теоретичната основа на изследването съчетава теорията на ума, изследванията на Рикьор и херменевтиката на Гадамер. Херменевтиката на Гадамер осигурява философска рамка за разбиране на психичните проблеми чрез рефлексия, черпейки от историческото съзнание.⁴⁰ За първи път предложена през 1978 г., теорията на ума изследва как индивидите сами приписват умствени състояния на себе си и на другите, което може да помогне да се предскаже поведението. Теорията на ума, която използва ролеви игри, за да анализира причините, последствията и формирането на мнение, е от жизненоважно значение за психиатрите да разберат мислите на пациентите, докато наблюдават поведението, чертите, работните им модели и невербалните им сигнали.⁴¹

⁴⁰ Paul Ricoeur, *Hermeneutics and the human sciences: Essays on language, action and interpretation* (Cambridge University Press, 1981) 17.

⁴¹ Shinohara and Moriguchi, "Adults' Theory of Infants' Mind," 12.

Изследването включва и дуалистичната теория на ума. Тя подчертава разликата между ума и тялото и предизвиква преобладаващите неврологични и клинични подходи, които се занимават с проблемите на психичното здраве само като мозъчни нарушения.⁴² Един от основните ѝ принципи е епифеноменализмът, който предполага, че събитията в ума изглеждат примамливо причинно-следствени, защото някои психични събития се случват точно преди определени физически събития и защото хората не знаят за събитията в мозъка, които наистина ги причиняват. Така, тя препоръчва умът да се изолира и да се анализира като самостоятелна единица, различна от другите части на телесните органи. Според този модел проблемите с психичното здраве могат да бъдат по-добре разбрани и лекувани холистично, ако психиатрите считат проблемите с психичното здраве за вътрешни конфликти в ума.

Първият теоретичен компонент (теорията на ума) предоставя на психиатрите организиран начин да изследват мислите на пациентите. Психиатрите могат да изпитат трудностите лично, да проучат причините и следствията и да съставят мнения въз основа на тяхното тълкуване на проблема с психичното здраве чрез ролеви игри. Методът подобрява емпатията и вземането на решения в лечението на психични заболявания, както и помага да се разбере гледната точка на пациента. Теорията на ума подкрепя херменевтиката на Гадамер, която силно набляга на дискурса, разбирането и тълкуването в психиатричната практика, като подчертава значението на колаборативното внимание и невербалните знаци.

Междувременно вторият теоретичен компонент (дуалистичната теория на ума) противоречи на невронаучните и терапевтичните техники, които понастоящем

⁴² Williams Gemma, "Theory of Autistic Mind: Unpicking Assumptions in Autistic Language Use Research." Изнесено по време на 8-мата международна конференция по межкултурна прагматика и комуникация (INPRA, 2018). 2018.

преобладават в психиатрията. Това предполага, че специалистите би следвало да третират проблемите с психичното здраве по различен начин от мозъчните заболявания, тъй като умът и тялото са две различни неща с противоположни сили.⁴³ Дуалистичната теория на ума насърчава промяна в гледната точка от мозъчни травми към по-сложен поглед върху проблемите на психичното здраве, като вътрешни психични конфликти. Психиатрите могат да поддържат холистичното психично здраве, като идентифицират и разрешават вътрешни проблеми и подчертават значението на психичното изцеление в допълнение към фармакологичните терапии.⁴⁴ Дуалистичната теория на ума, която подкрепя независимите психични изследвания и подчертава необходимостта психиатрите да гледат на проблемите на психичното здраве по различен начин, е в съответствие с философските идеи на Гадамер, че има нужда да се разграничи умът (психиката) от мозъка, когато се разглеждат проблеми с психиатричните разстройства сред пациентите.

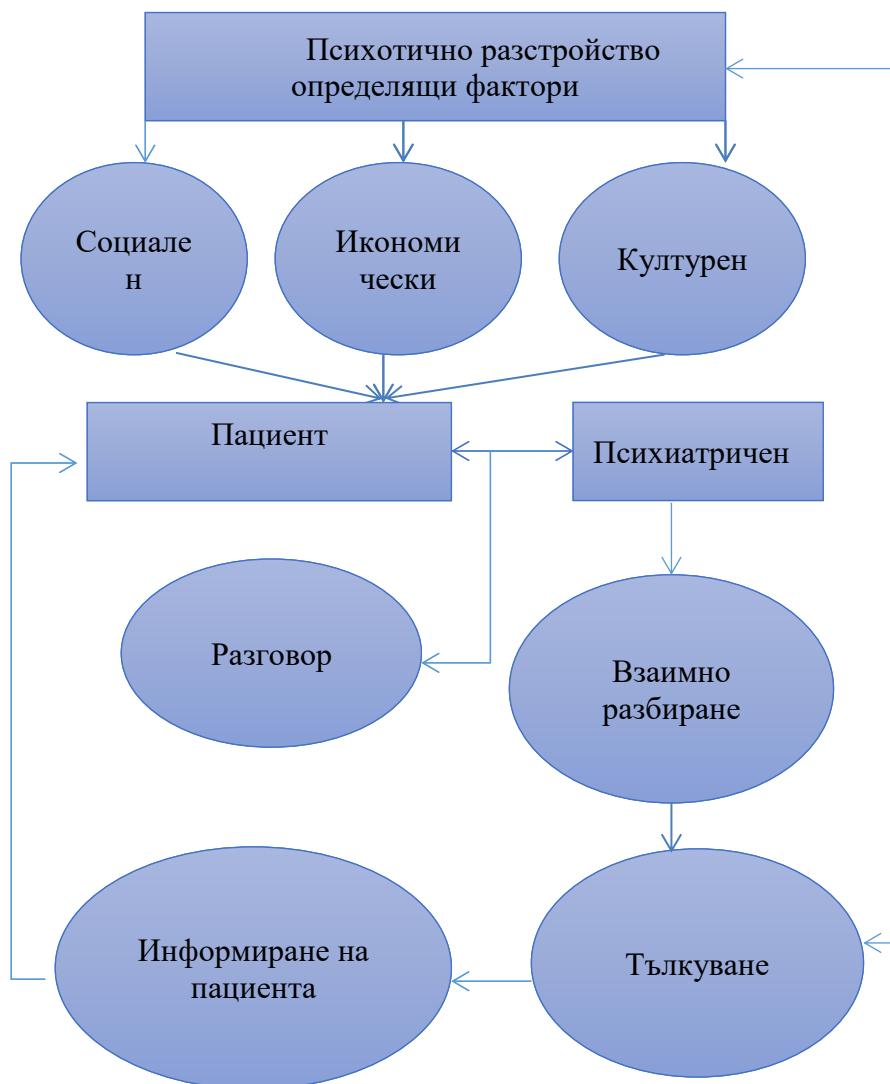
1.12. Концептуална рамка

Херменевтичният анализ на психиатричните заболявания включва процедура от три стъпки за осигуряване на ефективна грижа на пациентите. Психиатърът използва взаимодействието с пациентите, за да идентифицира социалните взаимоотношения, историческия опит и финансовите кризи, като допринасящи причини за психичното заболяване. Набитото око за езика и невербалните знаци помага да се „разчете“ и разбере историята на пациента, което улеснява идентифицирането на първопричините. Концептуалната рамка насочва психиатъра да тълкува проблемите на пациентите в

⁴³ Athena Demertzi et al., "Dualism persists in the science of mind," *Annals of the New York Academy of Sciences* 1157, no. 1 (2009): 2. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2008.04117.x>

⁴⁴ John Foster, *The immaterial self: A defence of the Cartesian dualist conception of the mind*. (New York: Routledge, 2002) 10.

подходящ контекст, като подчертава взаимодействието на променливи, като социални, политически и културни елементи, показани на фигурата по-долу. В психиатричното лечение информираният избор и интервенциите насърчават цялостната и ефективната комуникация.

Фигура 1. Концептуалната рамка, показваща как херменевтиката на Гадамер може да помогне за изследването на психотичното разстройство при пациент. Източник: (Xu et al.)

1.13. Работни дефиниции

Термините по-долу се появяват многократно в текста. Значенията им са както следва:

Психотичен пациент – пациент, диагностициран с психотични разстройства, който се нуждае от помощ от психиатър и психотерапевти, които ще използват херменевтичния подход.

Психиатрично разстройство – това са промени в умствените модели, които водят до значително напрежение и засягат индивидуалното функциониране.

Клиент – в настоящата работа думата клиент се отнася до физическо лице, двойка или семейство, търсещи или ползващи услугите на професионалист в областта на психичното здраве. Подходът е на сътрудничество, като лицето активно участва в процеса на грижа.

Диалог – разговорите между пациента и психиатъра, в които се изследва благосъстоянието на пациента и причината за психичното му заболяване.

Заболяване – заболяването в това проучване включва патологично състояние, което засяга ума и изисква медицинска намеса. Приема се, че човек се отклонява от нормалните си психологически функции.

Дисфункция – терминът описва аномална или нарушена функция на мозъка на лицето. Тук означава, че нарушаването на психичното здраве на индивида влияе отрицателно върху неговото общо и ежедневно функциониране.

Херменевтика – процес на ангажиране с пациента, разбиране, интерпретиране на информацията, която подава, и анализирането ѝ от различни ъгли (емоционален, рационален, предубеден), за да се вземе решение за ситуацията на пациента.

Болест – тук болестта се използва като широк термин, включващ хора, които не се чувстват добре и това оказва влияние върху живота им. Тя показва преживяно предизвикателство, свързано със здравето.

Интерпретация – това е процес на критично и емоционално анализиране на историята и ситуацията на пациента от различни гледни точки и контексти, за да се вземе информирано решение.

Пациент – концепцията се отнася до индивид, двойка или семейство, които получават лечение. В това изследване под пациент се разбира лице, което получава професионална грижа за психическото си разстройство.

Благосъстояние – този термин се отнася до здравето, социалното, физическото и психическото състояние на индивида. Неговото изследване показва, дали човек има положително психично здраве и дали се възползва от фактори, които правят живота удовлетворяващ.

В уводната глава се поставят основите на изследването, като се излага проблемът, основните цели и изследователските въпроси, които подчертават необходимостта от изследване на алтернативни лечения за психотичните заболявания. В нея също така се изтъква ключовото значение на изследваната област и се обръща внимание на нарастващия брой на случаите на тези заболявания, което изисква допълнителни изследвания. В нея се описват теориите, което осигурява теоретичната основа на изследването и създава място за теоретично тълкуване на предмета му. В глава 2 изследователят разглежда психичното здраве, като използва философски принципи, исторически материали и статии от научни списания и идентифицира пропуски в литературата, което да служи за информация при бъдещите изследвания по темата.

Глава 2: Анализ на психичното здраве с използване на философски принципи

2.1. Еволюцията на психичното здраве

Историческата траектория на психичното здраве се проявява чрез сложно взаимодействие между културни вярвания, религиозни интерпретации и развитието на научното разбиране. Някога се е смятало, че проблемите с психичното здраве имат свръхестествен произход, схващане, което се слива с културни и религиозни идеи. Стигмата около психичните заболявания и връзката им с религията възпрепятствали ефективното лечение и ограничавали обхвата на наличните здравни терапии. Според Фланели и Катлийн [Flannelly and Kathleen] теорията за привързаността изяснява връзката между Бог и психичното здраве.⁴⁵ Според тези изследователи, развитието на терапията на психичното здраве изисква преминаване от мистични обосновки към по-сложни философски гледни точки, които оспорват широкозастъпваните схващания и пречат на напредъка. Като цяло обаче е нежелателно да се възпрепятства напредъкът, тъй като с това се спират иновациите и прогреса в областта на психичното здраве. В терапията на психичното здраве се препоръчва да се премине от мистичните обяснения към по-нюансирани философски перспективи, за да преодолеят пречките и да се развие по-дълбоко разбиране и успешни интервенции. Гадамер поставя основите, така че специалистите да възприемат философски подход, при който диалогът води до здравословни и медицински промени.⁴⁶ Рикьор добавя, че физическата среда и звукът помагат на тези експерти да разберат диференциалните стойности като част от философията, а не от науката.⁴⁷

⁴⁵ Kevin J. Flannelly and Kathleen Galek, "Religion, evolution, and mental health: Attachment theory and ETAS theory," *Journal of Religion and Health* 49, no. 3 (2010): 337-350.

⁴⁶ Hans-Georg Gadamer, *Enigma of Health: The Art of Healing in a Scientific Age* (California: Stanford University Press, 1996): 16-18.

⁴⁷ Paul Ricoeur, *Interpretation theory: Discourse and the surplus of meaning*, TCU Press, 1976.

Когато изследват древните практики за психично здраве, те показват различни културно повлияни ритуали и интервенции, като например трепанацията в каменната ера. Лечителите използвали трепанацията, което включва пробиване на дупка в черепа, за да позволят на злите духове да напуснат.⁴⁸ Тези суеверни и мистични поведения се различавали от една общност на друга и в различните епохи, което илюстрира цикличния характер на еволюцията на психичното здраве. Други проучвания увеличили професионалната конкуренция, насочена към повлияване на психиатричните решения за психични разстройства.⁴⁹ Отдалечаването от остарелите техники и суеверия насърчава по-образованото познаване на психиатричните заболявания, за което се застъпват последователите на Ханс-Георг Гадамер и други за подобряване на сеансите. С хода на еволюцията, това вече включва философската херменевтика, която предлага основа за разбиране и лечение на проблеми с психичното здраве.

Съвременната област на психичното здраве изпитва затруднения да превърне най-модерните изследвания в ценни приложения. Независимо от напредъка в разбирането и алтернативната терапия, продължава да съществува пропаст между научните изследвания и клиничното им приложение. Враждебността на съществуващите психиатрични институции, етичните въпроси и регулаторните пречки забавят приемането на иновативна терапия. Въпреки това, напредъкът на генетичната наука свързва някои разстройства със социални и (или) биологични различия, като по

⁴⁸ Ingrid G. Farreras, "History of mental illness," *General psychology: required reading*, 2019.

⁴⁹ Owen Whooley, "Diagnostic ambivalence: psychiatric workarounds and the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders," *Sociology of Health & Illness* 32, no. 3 (2010): 452-49.

този начин се подобрява тълкуването на психотичните разстройства⁵⁰. В допълнение към въвеждането на финансови стимули, взаимодействието между фармацевтичните корпорации и психиатрите поражда опасения относно въздействието на бизнес интересите върху изследванията на психичното здраве. Продължаващият проблем за преодоляване на пропастта между научните открития и ефективната терапевтична практика отразява необходимостта от по-безпроблемен преход в областта на психичното здраве.

2.2. Проявление на психиатрични заболявания

В съвременното психиатрично лечение психичните заболявания често се разглеждат като мозъчни нарушения, което създава дилеми за пациентите и здравните системи. Тези нарушения могат да имат ранни или късни прояви, изразяващи се в симптоми като промени в настроението, емоционална откъснатост и влошаване на когнитивните способности.⁵¹ Точната диагноза и успешното лечение зависят от разпознаването на психиатрични симптоми, като когнитивно увреждане и депресия. Дори с тези постижения разбирането на неврологичната основа на психиатричните заболявания остава възпрепятствано от ненадеждни изследвания.⁵² Теоретичните гледни точки, като например тези, представени от херменевтиката на Гадамер, подкрепят добре обмислената стратегия и подчертават необходимостта от философията за насочване на непрекъснато самоусъвършенстване в моделите за

⁵⁰ B. J Casey, Nick Craddock, Bruce N. Cuthbert, Steven E. Hyman, Francis S. Lee, and Kerry J. Ressler, "DSM-5 and RDoC: progress in psychiatry research?" *Nature Reviews Neuroscience* 14, no. 11 (2013): 810-814.

⁵¹ Marangelie, Criado-Marrero, Theo Rein, Elisabeth B. Binder, James T. Porter, John Koren III, and Laura J. Blair, "Hsp90 and FKBP51: complex regulators of psychiatric diseases," *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* 373, no. 1738 (2018): 20160532.

⁵² Nivedita Agarwal, John D. Port, Massimo Bazzocchi, and Perry F. Renshaw, "Update on the use of MR for assessing and diagnosing psychiatric diseases," *Radiology* 255, no. 1 (2010): 23-41.

лечение на психичното здраве.⁵³ Изследването на причинно-следствените връзки с помощта на философски рамки, като например мрежовия подход, дава съществена информация за по-добро управление на състоянието.⁵⁴

Цялостната стратегия е важна за справяне с проблемите на психичното здраве, варираща от интервенции, основани на научни изследвания, до ефективни политики. Философията на Гадамер подчертава необходимостта от непрекъснато самокоригиране и балансиране на възможностите.⁵⁵ Целта трябва да бъде да се създадат политики за психично здраве, които да свързват философията на природата с практическата философия. Необходими са законодателни промени, за да се преодолее структурната стигма, която пречи на участието в грижите за подобряване на здравната грамотност и подходящо тълкуване на психичните заболявания. Изследванията, проведени в САЩ, показват, че политиките ограничават финансирането и приемането на психоанализата в лечението на психичното здраве, защото ценят по-високо и дават приоритет на краткосрочните и основани на доказателства интервенции като когнитивно-поведенческата терапия.⁵⁶ Строгите изисквания на лицензионния орган неволно възпрепятстват психоаналитичните техники, като пречат на пациентите да получат информация за контакт с лица за дългосрочна терапия, което може да бъде от полза.⁵⁷ Ето защо адекватните политики, които се основават на резултатите от научни

⁵³ Gadamer, *Enigma of Health*, 3.

⁵⁴ Denny Borsboom, "A network theory of mental disorders," *World Psychiatry* 16, no. 1 (2017): 5-13.

⁵⁵ Gadamer, *Enigma of Health*, 5.

⁵⁶ Daniel David, Ioana Cristea, and Stefan G. Hofmann, "Why cognitive behavioral therapy is the current gold standard of psychotherapy," *Frontiers in psychiatry* 9 (2018): 2. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00004>

⁵⁷ Anna Elliot et al., "Interstate Licensure Portability: Logistics and Barriers for Professional Counselors," *Professional Counselor* 9, no. 3 (2019): 261, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1232236.pdf>

изследвания, са от решаващо значение за насърчаване на разбирането на психичните заболявания и за осигуряване на подходящо индивидуализирано лечение.

2.3. Научни и философски гледни точки относно психиатричните разстройства

Научните и философските перспективи влияят върху решенията на пациентите (техните семейства) и медицинските специалисти, определящи нашето разбиране за психичните заболявания и лечението им. Реификацията на психичните заболявания и разработването на критерии, подобни на тези в DSM, са резултатите от научните гледни точки, които се основават на клинични пробиви.⁵⁸ Научните гледни точки разглеждат психичното здраве като част от взаимодействията на симптомите. Тези симптоми обаче – от ранните до тези в по-напреднала фаза – се появяват систематично.⁵⁹ Критиките на това гледище акцентират върху недостатъците му в разбирането на сложността на психичните заболявания, въпреки че имат значителен принос за основаните на доказателства лечения и тяхната достъпност. Представени са алтернативни пространствени модели, като се подчертава по-задълбочена стратегия, която разглежда гледните точки на множество заинтересовани страни за по-добро управление на разстройствата, за попълване на празнотите.⁶⁰ В тази светлина, стратегиите за възстановяване следва да приоритизират нуждите на всеки пациент.

Обратно, философските позиции осигуряват уникална гледна точка към психичното здраве, като например илюстрациите от херменевтиката на Гадамер. Те поставят под въпрос единствената зависимост от научните интерпретации и призовават

⁵⁸ Bruce N. Cuthbert and Thomas R. Insel, "Toward the future of psychiatric diagnosis: the seven pillars of RDoC," *BMC Medicine* 11, no. 1 (2013): 1-8.

⁵⁹ Richard J. McNally, "Can network analysis transform psychopathology?" *Behavior Research and Therapy* 86 (2016): 95-104.

⁶⁰ Gadamer, *The Gadamer reader: A bouquet of the later writings* (Evanston, Illinois: Northwestern University Press, 2007) 195.

за изследване на психичното здраве от позицията на ума, а не на тялото.⁶¹

Философските идеи хвърлят светлина върху онтологичната гледна точка и етичните аспекти на психичните заболявания, предлагайки съществени прозрения за значението и причините им.⁶² Философското виждане също насърчава мултидисциплинарното сътрудничество, запълвайки пропастта в знанията между концепциите на психичното здраве и тези от природните науки и в крайна сметка водещо до по-дълбоко разбиране на психичните заболявания.⁶³ Обсъждания досега не успяха да се справят с бързите промени в психотичната област. Във философския анализ на психичното здраве се подкрепя разграничаването между резултатите и функционалните тестове.⁶⁴ Тези различия се простират до различни психотични разстройства като шизофрениния спектър, аутизма и синдрома на дефицит на внимание и хиперактивност (СДВХ).

Цялостното разбиране на психичните заболявания изисква сближаване на научните и философските гледни точки. Разграничаването между фактическите констатации и философските интерпретации представлява предизвикателства, които могат да попречат на предоставянето на холистична грижа и да създадат етични дилеми пред изследователите. Херменевтиката премахва погрешните интерпретации, като по този начин допринася за възстановяването на разбирането, тъй като премахва препятствията, които често идват с грешни преводи.⁶⁵ Херменевтиката на Гадамер свързва и двете области, насърчавайки кооперативната стратегия, която разглежда индивидуалния опит и колективните факти. Добрата диагноза трябва да разглежда

⁶¹ David Bourget and David J. Chalmers, "What do philosophers believe?" *Philosophical Studies* 170, no. 3 (2014): 465-500.

⁶² Gadamer, *The Gadamer reader*, 160.

⁶³ Dan J. Stein, "What is a mental disorder? A perspective from cognitive-affective science," *The Canadian Journal of Psychiatry* 58, no. 12 (2013): 656-662.

⁶⁴ Fabian Freyenhagen and Tom O'shea, "Hidden substance: mental disorder as a challenge to normatively neutral accounts of autonomy," *International Journal of Law in Context* 9, no. 1 (2013): 53-70.

⁶⁵ Gadamer, *The Gadamer reader*, 328.

оплакванията на клиентите, тъй като специалистът взема решения след рефлексия.⁶⁶

Тази интеграция може да доведе до по-задълбочени познания, които да помагат на хората, изследователите и обществото като цяло, което има потенциала да революционизира областта на изследванията на психичното здраве.

2.4. Философското разбиране за психичните разстройства

В психиатрията, като дисциплина, изследванията на новите подходи за лечение на проблемите с психичното здраве са непрекъсната и безкрайна дейност.

Философските гледни точки предлагат уникални прозрения отвъд политическото и общественото мнение, като значително допринасят за този разговор.⁶⁷ С

продължаващата тревога относно психичните заболявания в световен мащаб, разработването на нови методи за лечение изисква философско разбиране. Според Кендлер и колеги [Kendler et al.], философите са разработили философски ориентации, които предлагат рамки за категоризиране на психичните заболявания и разбиране на първопричините им.⁶⁸ Критическата свобода, която философите зоват, насърчава изследването на други модели. Тя помага за напредъка на нюансираното изследване на проблемите на психичното здраве извън границите на конвенционалните медицински парадигми.⁶⁹ Психиатрията обаче трябва да остане медицинската област за насърчаване на развитието на здравните специалисти.

Традиционното разделение, което често се наблюдава в съвременната психиатрия, се оспорва от връзката между ума и тялото във философията. Според

⁶⁶ Zofia Rosińska, "Recognition and Diagnosis from the Perspective of an Anthropological Philosophy of Culture" *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture* 2, no. 2 (4) (2018).

⁶⁷ Гадамер, Ханс-Георг и Карло Давиа, „Сократовият въпрос и Аристотел“. *Continental Philosophy Review* 48, no. 1 (2015): 95-102.

⁶⁸ Kenneth S. Kendler, Peter Zachar, and Carl Craver, "What kinds of things are psychiatric disorders?" *Psychological medicine* 41, no. 6 (2011): 1143-1150.

⁶⁹ Gadamer, *The Gadamer reader*, 8.

невронауката, откритията на Щайн и колеги [Stein et al.] подкрепят това чувство, като показват, че умът и тялото са неразривно свързани.⁷⁰ Философските прозрения подкрепят по-консервативния подход, който признава, че психичните заболявания оказват влияние върху тялото и ума на пациента. Те също така призовават за промяна в терминологията. Клиничните специалисти по психично здраве смятат, че когато други специалисти използват психиатричните разстройства, те създават разказа, че са психиатрични само с подходящо диагностициране и обучение за управление на тези заболявания.⁷¹ Приемането на нова гледна точка, от която психичните проблеми се счестат за физиологични страдания и нарушения на мозъка и психиката изисква да се възприеме акцентът на Гадамер върху откритостта.⁷² Тази философска промяна изисква преоценка на настоящите рамки и отклонение от методите, насочени към симптомите, в полза на изследването на причинно-следствените механизми на психиатричните заболявания.

Комбинацията от емоционално възпътени рецепции на Шилбах и колеги [Schilbach et al.] осигурява класически когнитивен анализ, основан на философията.⁷³ Тази идея, която има своите корени в изследванията на развитието, може да подобри разбирането ни за ролите, които играят човешките обстоятелства при появата на психични заболявания. Процес-релационният светоглед, отчитащ философските идеи, изследва междуличностните промени, които водят до психиатрични заболявания и се

⁷⁰ Dan J. Stein, Katharine A. Phillips, Derek Bolton, K. W. M. Fulford, John Z. Sadler, and Kenneth S. Kendler, "What is a mental/psychiatric disorder? From DSM-IV to DSM-V," *Psychological Medicine* 40, no. 11 (2010): 1759-1765.

⁷¹ Kenneth S. Kendler, "All We Have to Fear: Psychiatry's Transformation of Natural Anxieties Into Mental Disorders," *The American Journal of Psychiatry* 170, no. 1, (2013): 124-125.

⁷² Gadamer, *The Gadamer reader*, 82.

⁷³ Leonhard Schilbach et al., "Toward a second-person neuroscience 1," *Behavioral and Brain Sciences* 36, no. 4 (2013): 393-414.

застъпва за смяна на остарелите исторически и съвременни модели.⁷⁴ И миналите, и настоящите модели имат недостатъка, че не идентифицират причинния елемент на специфичните психотични разстройства и не предлагат надеждно лечение.

Изследването на Варга е пример за философско изследване, което има за цел да разграничи биологичните факти от социалните ценности, за да предостави гледната точка на когнитивната наука за психиатричните заболявания.⁷⁵ Когато професионалистите използват херменевтиката в интелектуалното производство, психиатрията може да стане по-прозрачна, тъй като получава необходимата легитимност чрез включване на множество инструменти и техники.

Психичните заболявания обикновено са сложни. Като такива, Саут и Ярнеке [South and Jarnecke] предполагат, че специалистите трябва да разгледат всички черти на живите същества, за да подчертаят сложните взаимодействия между генетиката и околната среда.⁷⁶ Необходим е всеобхватен подход за превенция, диагностика и терапия, като се има предвид, че генетичните предразположения и факторите на околната среда играят важна роля за отключването на тези разстройства. Акцентът на Уейкфийлд и Фърст върху вредата при психологическите проблеми осигурява концептуална рамка за разграничаване между безобидните аномалии и тежките разстройства, които изискват медицинска помощ.⁷⁷ Необходима е цялостна,

⁷⁴ Willis F. Overton, "Processes, relations, and relational-developmental-systems," In *Handbook of Child Psychology and Developmental Science, Theory and method*, Hoboken, (New Jersey: John Wiley & Sons, 2015)

⁷⁵ Somogy Varga, "Defining mental disorder. Exploring the 'natural function' approach," *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine* 6, no. 1 (2011): 1-10.

⁷⁶ Susan C. South and Amber M. Jarnecke, "Genetic and environmental influences on adult mental health: Evidence for gene-environment interplay as a function of maternal and paternal discipline and affection," *Behavior Genetics* 45 (July 2015): 2, <https://doi.org/10.1007/s10519-015-9716-8>.

⁷⁷ Jerome C. Wakefield and Michael B. First, "The importance and limits of harm in identifying mental disorder," *The Canadian Journal of Psychiatry* 58, no. 11 (2013): 618-621.

всеобхватна стратегия, тъй като психичните заболявания са сложни и се нуждаят от индивидуализирана, ориентирана към пациента, грижа. Според Парнас и колеги сближаването на философията и неврологията подчертава значението на основните философски идеи в психиатрията.⁷⁸ Тяхното виждане признава уникалните характеристики на мозъка и търсенето на координиран подход към планираните интервенции. Подобна хармонизация би опростила признаването на моделите на психичните разстройства, особено след като пациентът е претърпял първия епизод. Включването на философски интерпретации позволява на психиатрията да отговори на изискванията на хората с психични заболявания и техните социални групи. То насърчава атмосфера на сътрудничество между пациентите и практикуващите специалисти, в която изучаването и грижите (едновременно) се превръщат в ценни ресурси.⁷⁹ В крайна сметка, философският подход подобрява клиничните и неврологичните компоненти, предлагайки по-цялостно разбиране на психичните заболявания и отваряйки вратата за по-добри резултати от лечението.

2.5. Прилагане на четирите концепции на Гадамер в анализа на психичното здраве

В „Истина и метод“ Гадамер изследва тънкостите на човешкото тълкуване, подчертавайки колко парадоксални и важни са тези усложнения в природните науки.⁸⁰ Неговата херменевтика осигурява концептуална рамка за разбиране на личните преживявания, като търси първопричините за историческите проблеми.⁸¹ Ранната работа на Реган потвърждава, че основните идеи на Гадамер са приложими при

⁷⁸ Josef Parnas, Louis A. Sass, and Dan Zahavi, "Rediscovering psychopathology: the epistemology and phenomenology of the psychiatric object," *Schizophrenia Bulletin* 39, no. 2 (2013): 270-277.

⁷⁹ Sidsel Tveiten, Magne Haukland, and Flittie Ragnhild Onstad, "The patient's voice-empowerment in a psychiatric context," *Vård i Norden* 31, no. 3 (2011): 20-24.

⁸⁰ Ханс-Георг Гадамер. *Истина и метод* (New Delhi: A&C Black 1975).

⁸¹ Гадамер, *Истина и метод*, 260.

тълкуването на човешките преживявания.⁸² Това се отнася по-специално за изследванията на психичното здраве.

2.5.1. Четирите концепции на Ханс Георг Гадамер

2.5.1.1. Херменевтичният кръг

Татла обяснява, че херменевтичният кръг подчертава как историята влияе на определено обстоятелство.⁸³ Въз основа на философската херменевтика смисълът на тази идея е, че хората могат да бъдат напълно разбрани, като се разгледа историята на техния живот. Ханс-Георг Гадамер твърди, че историята действа като обединяващ фактор между човечеството и външния свят и че разбирането на една концепция предполага хората да се разбират и да проявяват уважение един към друг.⁸⁴

Разбирането на значението на историята става особено важно, когато става въпрос за психичното здраве, тъй като може да разкрие холистични модели, които помагат при тълкуването на миналото и диагностицирането на проблеми с психичното здраве при пациентите.⁸⁵ В резултат на това херменевтиката подкрепя тълкуването на практиките на човека, за да определи неговите черти, ценности и поведение.

Философската херменевтика на Гадамер подчертава важноста на историческото значение, което също признава неизбежността на пристрастието в анализа на събитията. Херменевтичният кръг е отправна точка за изследване на трудностите, свързани с психичното здраве, подчертавайки необходимостта от всеобхватно познание отвъд простото състрадание или емпатия. Той дава на

⁸² Paul Regan, "Hans-Georg Gadamer's philosophical hermeneutics: Concepts of reading, understanding, and interpretation," *Meta: Research in hermeneutics, phenomenology, and practical philosophy* 4, no. 2 (2012): 286-303.

⁸³ Helen Tatla, "Morality and architecture: evaluation of contemporary architectural practice within the scope of the ontological hermeneutics of Hans-Georg Gadamer," *Technological Educational Institution, Athens* (2011): 3-8.

⁸⁴ Ханс-Георг Гадамер. *Истина и метод*. (1975), 303.

⁸⁵ Kenneth D. Walsh and Patrea Andersen, "Group Facilitation as Hermeneutic Practice," *Group Facilitation: A Research & Applications Journal* 12 (2013).

психиатрите представя за историческите обстоятелства, което им помага да се справят със страшни ситуации.⁸⁶ Като възприемат херменевтичния кръг и се ориентират в тънкостите на човешките преживявания, тези специалисти могат да получат по-добро разбиране и да лекуват психичните заболявания с по-ефективни интервенции. Ако не бъде включена философията, това би предположило, че съществуването и предизвикателствата на хората ще останат без терапевтичен отговор.⁸⁷ Ето защо специалистите трябва да използват и свържат истината с разработването на интервенции за психично здраве.

2.5.1.2. Предразсъдъци

Предразсъдъците са фундаментална идея, която влияе върху мнението на хората и идва от философската херменевтика на Гадамер. Според Гадамер предразсъдъците са част от възприятията на хората и тълкуването им на света.⁸⁸ Те им помагат да интерпретират нещата, които виждат в света. Флосхайм казва още, че предразсъдъците са неизбежни в човешкото познание, въпреки че могат да възпрепятстват обективната информация и научните открития.⁸⁹ Предразсъдъците имат значително въздействие върху психичното здраве, както се вижда от продължаването на концептуалните недоразумения и липсата на сътрудничество между общопрактикуващите лекари, психиатрите и другите специалисти. Психопатолозите и психолозите трябва да преодолеят предразсъдъците, за да приемат феноменологичните нагласи, да дадат възможност за по-точно разбиране на проблемите на психичното здраве и да насърчават безпристрастните диагнози. Природните науки трябва да се съсредоточат

⁸⁶ Гадамер. *Истина и метод*, 251.

⁸⁷ Гадамер. *Истина и метод*, 87.

⁸⁸ Davidsen and Reventlow, "Narratives about patients with psychological problems illustrate different professional roles among general practitioners," *Journal of Health Psychology* 16, no. 6 (2011): 959-968.

⁸⁹ David Borges Florsheim, "Psychopathology And Absolutisms: Universalism, Objectivism And Foundationalism In Mental Health 1," *Psicologia em Estudo* 25 (2020).

отвъд традиционното самосъзнание, за да определят връзката между преживяванията на хората в света.⁹⁰ Предразсъдъците могат да ограничат индивида и той да не може да постигне свободно психическо състояние и да взема безпристрастни и безконфликтни решения.

Преобразяването на американската психиатрия през 80-те години на XX в. набляга на прилагането на лекарства. Необходими са обаче промени, за да се подобри точното идентифициране на психичните заболявания.⁹¹ Според констатациите на Гадамер, повишаването на обективността изисква премахване на предразсъдъците от психоаналитичните мерки. Лишена от предразсъдъците, вкоренени в самоконфигурирането, тази безпристрастност е от решаващо значение за установяване на психични заболявания и повишаване на точността на диагнозите.⁹² Критиците твърдят, че човешкото възприятие и пристрастието са неразривно свързани, което засяга начина, по който професионалистите в областта на психичното здраве разбират различни разстройства. Изследванията на Свенеус подкрепят гледната точка на Гадамер, като подчертават необходимостта от феноменологичен подход (напр. естетическия опит) за подобряване на разбирането ни за психичните заболявания.⁹³ Психиатрите са от съществено значение, за да дадат нов смисъл на това и да гарантират премахването на стигмите, свързани с тази научна сфера. Те също така насърчават легитимното тълкуване на психиатричните заболявания въз основа на текущи изследвания и точен ситуационен анализ.

⁹⁰ Гадамер, *Истина и метод*, 350.

⁹¹ Kevin Aho, "The psychopathology of American shyness: A hermeneutic reading," *Journal/or the Theory of Social Behaviour* 2 (2010): 8308.

⁹² D. S. M. T. F. American Psychiatric Association and American Psychiatric Association, *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5*. vol. 5, no. 5 (Washington, DC: American Psychiatric Association, 2013).

⁹³ Fredrik Svenaeus, "A defense of the phenomenological account of health and illness," In *The Journal of Medicine and Philosophy: A Forum for Bioethics and Philosophy of Medicine*, vol. 44, no. 4, pp. 459-478. US: Oxford University Press, 2019.

2.5.1.3. Сливането на хоризонтите

Във философската херменевтика идеята на Гадамер за сливането на хоризонтите предлага важна гледна точка, която подчертава необходимостта от разширяване на смисъла чрез сливане на различни гледища. Намирането на конкретни доказателства за психичните заболявания придобива решаващо значение, когато става въпрос за психичното здраве, тъй като все още има въпроси без отговор. Гадамер насърчава хората (особено специалистите по психично здраве) да приемат важността на гледните точки и да се ангажират изцяло с гледната точка на другите хора.

Съвременната историческа приемственост отслабва човешката цел за коригиране на психичните разстройства.⁹⁴ Въпреки това, процесът на „сливане на хоризонти“ добавя стойност за психолозите и психиатрите. Той им позволява да прескочат културните и интелектуалните препятствия, за да проведат задълбочен анализ на психичните заболявания, което да доведе до по-цялостно разбиране.⁹⁵ Този открит, динамичен и ангажиран философски подход може напълно да трансформира обяснителните рамки за психичното здраве чрез насърчаване на екипен, основан на доказателства метод за диагностициране, лечение и управление на психиатричните заболявания.

Изчерпателният анализ на мерките преди прилагането им подобрява човешкия опит. Според Гузис и колеги, херменевтиката на философията на Гадамер предлага чудесен подход за интерпретиране на преживяванията на хората и създаване на оригинални лечения за психичните заболявания.⁹⁶ Този метод спомага за създаване на по-задълбочено разбиране на психичното здраве чрез събиране на опит от

⁹⁴ Human Deléne, "The fusion of horizons: interpreting the archetype of the resurrection myth in contemporary visual art," (PhD diss., University of Pretoria, 2015)

⁹⁵ John Chambers Christopher et al., "Critical cultural awareness: Contributions to a globalizing psychology," *American Psychologist* 69, no. 7 (2014): 645.

⁹⁶ Diana Guzys et al., "Gadamerian philosophical hermeneutics as a useful methodological framework for the Delphi technique," *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 10, no. 1 (2015): 26291.

професионалисти в различни сфери. Съчетаването на различни гледни точки за преодоляване на пропуските в разбирането ни за изследванията на психичното здраве е невероятно полезно. Цялото това обединяване на миогледи представлява сливането на хоризонта.⁹⁷ Специалистите по психично здраве могат по-добре да разбират психичните заболявания, като тълкуват минали свидетелства. Могат също така да изследват вътрешните преживявания на пациентите по-ефективно и да поддържат отворен ум към нови идеи и гледни точки, за да останат обективни и безпристрастни.⁹⁸ Както подчертава де Араужо, сътрудничеството между психиатрите и клиницистите е от съществено значение за развитието на по-интегрирана, ориентирана към пациентите, мрежа за грижи.⁹⁹ Тези сътрудничества разширяват хоризонтите в областта на психиатрията.

2.5.1.4. Играта

Въвеждането от Гадамер на играта изследва сложната динамика между специалистите по психично здраве и техните пациенти. Изследванията на Араужо подчертават необходимостта от иновативни модели за психично здраве, които дават приоритет на самостоятелността на пациентите.¹⁰⁰ Тези приоритети трябва да съществуват дори при нарастващата сложност при лечението на психологическия дискомфорт. Изследванията на Свенеус подчертават акцента на Гадамер върху

⁹⁷ Dan Warrender, "Staff nurse perceptions of the impact of mentalization-based therapy skills training when working with borderline personality disorder in acute mental health: a qualitative study," *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 22, no. 8 (2015): 623-633.

⁹⁸ Diana Rose and Jayasree Kalathil, "Power, privilege and knowledge: the untenable promise of co-production in mental "health,"" *Frontiers in Sociology* 4 (July 2019): 1. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2019.00057>.

⁹⁹ Adriano Kasiorowski de Araujo and Oswaldo Yoshimi Tanaka, "Host Process Evaluation in Mental Health in the Midwest of São Paulo: the analysis of the relation between UBS and CAPS," *Interface Comunic. Saúde, Educ* (2012).

¹⁰⁰ Meiriele Tavares Araújo et al., "The meaning of work for professionals in a substitute mental health service." *Revista da Escola de Enfermagem da USP* 47, no. 3 (2013): 664-670.

възстановяването на здравето чрез гледните точки на пациентите, подчертавайки важността на смяната на ролите, която се предвижда между лекарите и пациентите.¹⁰¹ Специалистите играят ролята на медиатори в тази „игра“. Те (лекарите) се опитват да помогнат на пациентите да си възвърнат равновесието, така че да могат да намерят ритъма на живота отново и да се излекуват по-бързо. Методът предефинира ролята на лекарите и пациентите и насърчава сътрудничеството между специалистите – напр. психиатрите и философите, – за изследване на различни аспекти на ума и аз съвместно търсене на отговори на проблемите с психичното здраве.

Въпреки това, предишният прочит от Драйфус и Рабинов на „Истина и метод“ на Гадамер осветява стагнацията в днешните институции за психично здраве (които често служат като центрове за задържане), вместо да предоставят честни отговори.¹⁰² Въз основа на херменевтичния опит на Гадамер, идеята за играта подчертава необходимостта от интроспекция и повишено съзнание в тези институционални контексти. Блеген, Кейти и Терезе (в своята основополагаща работа) се застъпват за безпристрастен подход в оценките на изследователите на психиатричните заболявания, като показват херменевтичната философия на Гадамер като начин да разширим осведомеността си за реалността, пред която са изправени пациентите с психично здраве.¹⁰³ Специалистите по психично здраве трябва да преосмислят парадигмите на грижите, като възприемат тази философска гледна точка и приоритизират индивидуалните нужди и създават персонализирани решения, които отчитат

¹⁰¹ Svenaeus Fredrik, "Human suffering and psychiatric diagnosis," In *Bioethics Forum*, vol. 11, no. 1, pp. 4-10. Schwabe Verlag, 2018.

¹⁰² Hubert L. Dreyfus and Paul Rabinow, *Michel Foucault: Beyond structuralism and hermeneutics*, Routledge, 2014.

¹⁰³ Nina Elisabeth Blegen, Katie Eriksson, and Terese Bondas, "Ask me what is in my heart of hearts! The core question of care in relation to parents who are patients in a psychiatric care context," *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 11, no. 1 (2016): 30758.

сложността на психичните заболявания. Рикьор подчертава спецификите и комбинативните възможности, като подчертава значението на това да имаме отворено съзнание и да се гарантира, че деликатните теми, свързани с психичното здраве, се третират безпристрастно.¹⁰⁴ Следователно специалистите могат да взаимодействат по-ефективно с разнообразието от психични заболявания, които съществуват в обществото, като преминават през този интроспективен процес.

2.6. Подходът на Гадамер към херменевтиката и търсенето на истинския смисъл

Славата на Ханс-Георг Гадамер в херменевтиката е в настояването му за преоценка на широкозастъпваните схващания и в това, че подчертава критичното значение на разбирането и самосъзнанието. В неговата *Китка късни творби* [*A bouquet of the latter writings*] виждаме философската му позиция, която призовава за раздяла с остарелите идеи, особено при решаването на конфликта между природните науки и интерпретациите на психичното здраве. Методът на Гадамер се противопоставя на дисциплинарните препятствия чрез насърчаване на мултидисциплинарен, холистичен поглед върху психичното здраве. Той твърди, че тази интеграция е от съществено значение за разбирането на тънкостите на психичните заболявания, като посочва необходимостта медицинските сестри и психиатрите да съчетаят своите уникални техники и мултидисциплинарни перспективи за решаване на мистерията на проблемите с психичното здраве. Гадамер призовава за прилагане на рационални средства за тълкуване и разбиране на психологическите проблеми.¹⁰⁵ Тези реални значения ръководят философските решения.

¹⁰⁴ Рикьор, *Теория на интерпретацията*, 41.

¹⁰⁵ Graham McCaffrey, Shelley Raffin-Bouchal, and Nancy J. Moules, "Hermeneutics as research approach: A reappraisal," *International Journal of Qualitative Methods* 11, no. 3 (2012): 214-229.

Освен че предизвиква широкозастъпваните схващания, рамката на херменевтиката на Гадамер се стреми да предложи достоверността и разбирането, които са тъй жизненоважни за настоящите международни дискусии, свързани с психичното здраве. Моделът улеснява валидността, което е ценно за започване на глобална дискусия за психичното здраве.¹⁰⁶ Интерпретативните области са необходими, за да се преодолеят ограниченията на времевия анализ и да се оспорят доминиращите научни рамки, използвани за изследване на психичното здраве и ориентирани в тънкостите на човешките преживявания. Разчитането на неправилни рамки пречи на психиатрите да получат специфичните знания, с които могат да управляват психичните заболявания.¹⁰⁷ Застъпвайки се етичното разбиране и практическата мъдрост, сестрински грижи, социална работа и психиатрията прилагат философията на Гадамер успешно.¹⁰⁸ Това ни осигурява прагматичната гледна точка, от която да подходим към сложния характер на психичните заболявания.

В своите мисли за херменевтиката, религията и етиката, Гадамер обсъжда историческите възгледи за психичните заболявания и критичната роля на религията в оформянето на човешкото съзнание. Светът има сложни проблеми, а хората се нуждаят от различен подход, за да се справят с тях.¹⁰⁹ Историческият опит показва межкултурни гледни точки и етични съображения при разбирането на психичните заболявания, предлагайки прозрения в съвременните изследователски процедури.

¹⁰⁶ Camillia Kong et al., "The hermeneutics of recovery: Facilitating dialogue between African and Western mental health frameworks." *Transcultural Psychiatry* (2021): 13634615211000549.

¹⁰⁷ Iñaki Xavier Larrauri Pertierra, "On Gadamerian Hermeneutics: Fusions of Horizons, Dialogue, and Evolution (s) within Culture as Dynamic System of Meaning," *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture* 4, no. 4 (2020).

¹⁰⁸ Graham McCaffrey and Nancy J. Moules, "Encountering the great problems in the street: Enacting hermeneutic philosophy as research in practice disciplines," *Journal of Applied Hermeneutics* (2016).

¹⁰⁹ Martin Heidegger, "Basic writings: from Being and time (1927) to The task of thinking (1964)." (1977). 18.

Интерпретативните позиции на специалистите променят данните и взаимоотношенията, използвани за тълкуване на даден въпрос.¹¹⁰ Херменевтичната философия на Гадамер подчертава необходимостта от дискусия, интроспекция и интерпретация, като същевременно се застъпва за практическа наука, която да свързва теоретичните идеи с приложението им в реалния свят. Парадигмата, която е от решаващо значение за психиатрите, лекуващи психотични заболявания, подкрепя ролята, която играе езикът в технологичното развитие, и предлага творчески начини за намаляване на тежестта, която психичните заболявания оказват върху пациентите и здравната система.

Философската херменевтика на Ханс-Георг Гадамер предлага сложна методология, която поставя под въпрос приетите изследователски практики, особено в изследванията на психичното здраве. Мул набляга на сложността на възприемането на философските принципи на Гадамер и подчертава как тази рамка няма определени начала и краища, което затруднява стандартните изследователски процедури.¹¹¹ Наблюденията на Гадамер вдъхновяват учените да изследват основното място на езика в реалността и предоставят проникателни гледни точки за изучаването на езиковия анализ и човешкото поведение. Но както показват изследванията на Маккафри, сложността на изследванията за психичното здраве налага психиатрите и други медицински специалисти да взаимодействат с идеите на Гадамер.¹¹² Макар тези концепции да подкрепят философската обективност, те също така се справят с историческите пречки, които затрудняват изследванията на психичното здраве да се

¹¹⁰ Nancy J. Moules et al., "On applied hermeneutics and the work of the world," *Journal of Applied Hermeneutics* (2011).

¹¹¹ Nancy J. Moules et al., "Conducting hermeneutic research: The address of the topic." *Journal of Applied Hermeneutics* (2014).

¹¹² Graham McCaffrey, "A hermeneutic reappraisal of nurse-patient relationships on acute mental health units, using Buddhist perspectives," (PhD diss., University of Calgary, 2012).

движат напред, и предлагат ресурси за преодоляване на пропастта между остарелите подходи и настоящите стандарти.

Разплитането на сложността на психичното здраве може да бъде постигнато чрез съчетаване на историческия контекст и съвременните възприятия чрез прилагане на херменевтиката на Гадамер. Критичното мислене подобрява способността на специалистите да интерпретират и разбират своите мисли и умове.¹¹³ Както показва работата на Маккафри, този метод помага на изследователите да насърчават добротата и емпатията, когато се грижат за нуждите на пациентите в условия на грижа за акутно състояние. Въпреки това, както показват последните изследвания, сложността е резултат от взаимодействието между историческия контекст и културните асоциации, което налага открита комуникация и обмен на знания между специалистите.¹¹⁴ Вземайки предвид философските идеи на Гадамер, човек трябва да направи преценка на предварително зададените понятия и схващания, при което се разкриват незабелязани аспекти и смущения в изследванията на психичното здраве. Чрез сложен и разнообразен подход, това помага на изследователите да надхвърлят конвенционалните интерпретации и улеснява по-дълбокото разбиране на психичните заболявания.

Пандемията от COVID-19 и другите неотдавнашни събития доведоха до по-голямо разпространение на проблемите с психичното здраве в световен мащаб. Херменевтичната философия на Гадамер в изследванията на психичното здраве осигурява трансформираща призма, която насърчава динамичните интерпретации и участническите методи.

¹¹³ Ferreras, "History of mental illness," 9.

¹¹⁴ Charlene A. VanLeeuwen, Linyuan Guo-Brennan, and Lori E. Weeks, "Conducting hermeneutic research in international settings: Philosophical, practical, and ethical considerations," *Journal of Applied Hermeneutics* (2017).

2.7. Моделите на херменевтичкото съзнание в светлината на подхода на

Гадамер

Философската херменевтика на Ханс-Георг Гадамер предлага съществена отправна точка за разглеждане на проблемите на психичното здраве от философски ъгъл. Гадамер подчертава значението на историческия контекст, без да подкопава критичните интерпретации или противоривите знания, като се опира на основополагащата си творба *Философска херменевтика* от 1976 г. Освен че насърчава академичните среди да изследват човешкия опит, тази философска рамка също подкрепя интерпретативните усилия за разбиране на проблемите на психичното здраве от философска гледна точка. Херменевтиката на Гадамер критично анализира изследователските теми и изяснява приложимостта на знанията в изследваната област, дори фокусът му да е върху оспорване на обстоятелствата на експертните познания, а не препоръчване на конкретни техники.¹¹⁵ Този подход обаче няма за цел да отхвърли научните подходи, които оправдават гледните точки, а да установи практическата приложимост на знанията.

По-ранните изследвания на Еренфорт показват как арт философията на Гадамер предоставя убедителни прозрения за реалността на психичния пейзаж.¹¹⁶ Концентрирането от страна на Гадамер върху разбирането и как то засяга ученето има голям потенциал да ни помогне да разберем как са взаимосвързани психиатричните заболявания, което налага спешното извършване на изследвания. Специалистите и учените могат да използват тази философска идея, за да критикуват настоящите научни

¹¹⁵ Janieiry Lima de Araújo, Elisabete Pimenta Araujo Paz, and Thereza Maria Magalhães Moreira, "Hermeneutics and health: reflections on the thinking of Hans-Georg Gadamer," *Revista da Escola de Enfermagem da USP* 46 (2012): 200-207.

¹¹⁶ Karl Heinrich Ehrenforth, "Art and "Truth." Heidegger's Ontology in Light of Ernst Bloch's Philosophy of Hope and Hans-Georg Gadamer's Play-Metaphor. Three Impulses for a New Perspective of Musical Bildung," In *Philosophy of music education challenged: Heideggerian inspirations*, pp. 243-256. Springer, Dordrecht, 2015.

изследвания в областта на психичното здраве и да се застъпват за по-голяма свобода в изследването на знанието и причините за човешкото познание. Процесът на херменевтично изследване играе решаваща роля в разбирането на същността на здравето и насърчава предизвикването на презумпциите в изследванията на психичното здраве. Херманс признава аргумента на Гадамер, че кохерентната история подобрява нашия психологически опит.¹¹⁷ Продуктът от тези промени и подобряването на срещите насърчава единството в живота. Това решава проблемите на пренебрегването на философските позиции в изследванията на психичното здраве и установява жизненоважна връзка между психологията и клиничната практика. Философската гледна точка на Гадамер предизвиква натуралистичната рамка и насърчава промяна в акцента от мозъчната архитектура към преживяното, което допринася за психичните заболявания.¹¹⁸ Подходът предоставя нови перспективи за разработването на практически средства за лечение.

Повишеният фокус върху психичното здраве изисква психиатрите да прилагат философски идеи, особено тези, развити от Гадамер. Психологическите явления улесняват обяснението на неврологичните събития.¹¹⁹ Въпреки че научните методи са били в центъра на усилията, в сектора липсват работещи отговори, което налага включването на философски идеи. Херменевтиката на Гадамер обезкуражава редукционизма в изследванията на психичното здраве, като насърчава изследователите да преоформят своите констатации чрез непрекъснат напредък и рефлексия. Тази философия, която набляга на посоката, необходима за възприемане на човешкия опит,

¹¹⁷ Hermans, Theo. *Hermeneutics*. Routledge, 2019.

¹¹⁸ Zdenko Š. Širka, "Gadamer's Concept of Aesthetic Experience as a Possibility for the Orthodox Biblical Theology," *Review of Ecumenical Studies Sibiu* 6, no. 3 (2014): 378-407.

¹¹⁹ Roger Frie, "A hermeneutics of exploration: The interpretive turn from Binswanger to Gadamer," *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology* 30, no. 2 (2010): 79.

особено в областта на психичните заболявания, е в съответствие с предположенията на Хайдегер и допринася за динамичното изследване на сложните проблеми с психичното здраве.¹²⁰ Идеята е, че психичното здраве произтича от човешките чувства.

Философията на Гадамер би била от решаващо значение за подпомагане на професионалния фокус върху съзнанието на пациента за намиране на решения на психологическите разстройства.

Основата за определяне на обективната истина на човешкия опит идва от включването на културни и исторически компоненти в изследванията на психичното здраве, което се подкрепя от херменевтиката на Гадамер.¹²¹ С акцент върху субективността и контекстуалната осъзнатост, този метод поставя под въпрос установените психиатрични практики. Сливането на хоризонтите на Гадамер позволява различни разкази в областта на научните изследвания и улеснява задълбоченото разбиране на психичните заболявания, с което се обясняват както добрите, така и лошите преживявания. Подходът има и съставни теми, чийто анализ помага на професионалистите да формулират положителните и отрицателните срещи на своите пациенти.¹²² Опровергавайки релативизма и застъпвайки се за интерпретациите от философска гледна точка, логическата идея, че историята ни помага да разберем преживяванията на хората, става от решаващо значение за управлението на проблемите на психичното здраве.

¹²⁰ Joan Margaret Humphries and Carol McDonald, "Unveiling new dimensions: A hermeneutic exploration of perinatal mood disorder and infant feeding," *Issues in Mental Health Nursing* 33, no. 6 (2012): 377-386.

¹²¹ Richard Hovey, Trenea Delormier, and Alex M. McComber, "Social-relational understandings of health and well-being from an Indigenous perspective," *International Journal of Indigenous Health* 10, no. 1 (2014): 35-54.

¹²² Christine McCloud, Ann Harrington, and Lindy King, "Understanding people's experience of vitreo-retinal day surgery: A Gadamerian-guided study," *Journal of Advanced Nursing* 68, no. 1 (2012): 94-103.

2.8. Реалностите на психиатричните разстройства от гледната точка на специалистите по психично здраве

Мненията, които изразяват специалистите по психично здраве, имат значително влияние върху това как разбираме психичните заболявания. Според наблюденията на Гадамер в „Универсалността на херменевтичния проблем“ някои индивиди манипулират знанията си, за да контролират анализа на житейските събития.¹²³ Гадамер обръща внимание върху способността на информацията да променя хората, като им позволява да упражняват интерпретативен контрол върху начина, по който анализират света. Неговият акцент върху ума като фокусна точка на философския дискурс подкрепя значението на опита на специалистите, осигуряващи грижи за психично болни пациенти.¹²⁴ В хода на изпълнение на задълженията си, като домашни посещения и визитации в отделението, тези специалисти се справят с възискателния характер на тяхната работа, което води до различни теоретични перспективи за психичните заболявания. Маркус и колеги приемат, че крехкостта на пациентите и разходите за лечение, които оказват влияние върху перспективите на здравните работници, налагат задължително разбиране на реалностите на специалистите.¹²⁵ Разбирането започва със събирането на философски данни за психиатричните заболявания и хвърля светлина върху тъжната среда.

Използването на херменевтични подходи (r по-специално подходът на Гадамер) ефективно обяснява как специалистите разбират философските разсъждения за психичните заболявания. Подходът насочва акцента от пациентите към специалистите,

¹²³ Hans-Georg Gadamer, "The universality of the hermeneutical problem," *The hermeneutic tradition: from Ast to Ricoeur* 33, no. 2 (1990): 94.

¹²⁴ Gadamer, "The universality," 14.

¹²⁵ Fernanda Pasketti Marques et al., "уникален начин да се анализират реалностите на здравните работници в рамките на Hermeneutic-Dialectic перспектива", *International Journal of качествени методи* 20 (2021): 1609406921991373.

работещи в психиатрични заведения, като използва херменевтично-диалектичен метод, който черпи от реалността на специалистите, за да насърчи диалозите във взаимоотношенията и да намери критичните връзки между различните елементи в психичното здраве. Преките знания на предоставящите грижи подчертават необходимостта да се разгледат гледните им точки при изучаване на психичните заболявания. С това се добавя нюансиран компонент към изследванията на психичното здраве, който обикновено се концентрира върху опита на пациентите. Стенър и колеги твърдят, че психотерапевтите се сблъскват с нови предизвикателства, които изискват философска херменевтика, за оформяне на целесъобразността на грижите.¹²⁶ Тези проучвания демонстрират, че концепциите на Гадамер укрепват интерпретативния подход на изследователския процес. Психотерапевтите също ще се съсредоточат върху сравняването на преживяванията и прозренията, които могат да подобрят вземането им на решения, за да осигурят подходящи и ефективни грижи.

Необходимо е да се реструктурира здравната система, за да се отговори на нуждите на пациентите с психични заболявания. Според Тарантино конфликтът между историческите детайли и терминологията често води до преувеличение, което затруднява прилагането на философски идеи в контекста на лечението на психичните заболявания.¹²⁷ Но философията на Гадамер призовава за откъсване от остарелите идеи, които са недостатъчни за лечение на психичните заболявания. Философът също така подчертава необходимостта от естетически и исторически знания за разбиране на човешкия характер.¹²⁸ Чрез сливане на гледните точки на специалистите,

¹²⁶ Rob Stenner, Theresa Mitchell, and Shea Palmer, "The role of philosophical hermeneutics in contributing to an understanding of physiotherapy practice: A reflexive illustration," *Physiotherapy* 103, no. 3 (2017): 330-334.

¹²⁷ Giancarlo Tarantino, "Being Wise Before Wisdom: The Historical Development of Phronēsis from Homer to Aristotle, and Its Consequences for Hans-Georg Gadamer's Hermeneutic Ethics," (PhD diss., Loyola University Chicago, 2017).

¹²⁸ Gadamer, "The universality," 148.

психиатричните изследвания и практики имат за цел да интегрират историческото съзнание, като същевременно оспорват установените концепции и преодоляват пропастта между външните качества и причинните елементи, водещи до аномалии. Философската медицина промени традиционното значение на психичното здраве, като улавя и се съсредоточава върху гледната точка от първо лице.¹²⁹ Гледните точки на тези специалисти са необходими за установяване на външните атрибути, които биха могли да свържат генетичните и негенетичните фактори, които водят до психични заболявания.

Разглеждани през призмата на идеите на Гадамер, задълбочените прозрения от реалния опит на практикуващите специалисти в областта на психичните заболявания представляват жизненоважно допълнение към съвременното здравеопазване. Чрез анализ на епизодите и медицинската херменевтика, методологията подчертава различията и връзките, които са от съществено значение за дешифрирането на нови идеи в психичното здраве. Тази философска гледна точка улеснява историческото съзерцание, което може да предизвика интереса на експертите и психиатрите за изследванията на психичното здраве. Идеите на Гадамер свързват различията и идентичностите, оформяйки конотацията на концептуалните интерпретации.¹³⁰ По този начин, чрез оказване на влияние върху тълкуването на данните и въвеждане на нови концепции в изследванията на психичното здраве, интегрирането на реалността на специалистите предоставя стратегически начин за насърчаване на участието на заинтересованите страни.

¹²⁹ Anja Schaich et al., "Mental health and psychosocial functioning over the lifespan of German patients undergoing cardiac catheterization for coronary artery disease." *Frontiers in Psychiatry* 9 (2018): 338. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2018.00338>

¹³⁰ Christopher Gibson, "The Common Ground between Plato's Ontology of Ideas and Hans-Georg Gadamer's Philosophical Hermeneutics." (PhD diss., Université d'Ottawa/University of Ottawa, 20180).

2.9. Концептуалната рамка на херменевтиката на Гадамер

Херменевтичният анализ на психиатричните заболявания разкрива сложни пречки, които често възпрепятстват усилията на изследователите да развият, предлагат или подкрепят ефективни интервенции. Херменевтичното съзнание има пълната способност да предизвиква дебати и да спре съкращаването на безценните философски идеи.¹³¹ От основно значение за този подход е признаването, че психичните разстройства са резултат от сложни фактори, като предишни изживявания, икономически спадове, напрегнати социални връзки и различни напрежения във външната среда. По-ранните изследвания на Стефано и колеги показват, че важна част от работата на психиатъра е започването на разговори, които позволяват на пациентите да изразят своя опит с тези елементи.¹³² Когато се разработват насоки за лечение на психични разстройства, от съществено значение е да се разбират тези връзки между природните науки и взаимодействията между човешките фактори. Психиатрите имат опит, който трябва да използват, за да разчитат, интерпретират и разпознават ситуацията на всеки пациент. Те трябва да включват своя опит в практиката, за да идентифицират произхода на специфични психични разстройства.

Концептуалната рамка от херменевтиката на Гадамер помага на интерпретиращите да разбират и сравняват ситуации, като помагат за анализа на психотичните заболявания. Тази рамка, основана на модела за интерпретация на Гадамер, дава възможност на интерпретиращите да научат повече за ситуацията на

¹³¹ Gadamer, "The universality," 269.

¹³² George B. Stefano et al., "Microbiome: A potential component in the origin of mental disorders," *Medical Science Monitor: International Medical Journal of Experimental and Clinical Research* 23 (2017): 3039.

пациентите и насърчава взаимодействието между много компоненти.¹³³ Разбирането на състоянието на пациента и как се сравнява с другите не е основната цел. Вместо това моделът на Гадамер оформя дискурса между психиатрите и начина, по който анализират психичните заболявания. Интерпретиращите трябва да бъдат от членовете на общността, защото имат прозрачно разбиране за настоящата и текущата ситуация в тяхното населено място. Уникалността на психичното здраве изисква използването на внимателна интерпретация. Гадамер пише, че изследването на вътрешната необходимост е от първостепенно значение за сбитото сравняване на различни елементи, пред които е изправена съвременната философия.¹³⁴ Така концептуалната рамка гарантира, че интерпретаторът ще интегрира философската херменевтика, за да придобие повече знания за това, от какво страда пациентът.

Психиатрите използват концептуални рамки, за да контекстуализират и да обяснят точно трудностите, пред които е изправен всеки от техните пациенти. Тези концептуални рамки дават представа за това как социалната, икономическата или културната среда може да допринесе за проблемите на психичното здраве и да повлияе на решенията за лечение на пациентите. Сложните концептуални рамки водят до сложни начини за конструктивно справяне с проблемите на психичното здраве.¹³⁵ Сложността трябва да присъства, тъй като моделът на Гадамер се съсредоточава върху разбирането. Херменевтичният метод насърчава различните интерпретации и намалява предубедените влияния, като по този начин смекчава предизвикателството на

¹³³ Camilla Anker-Hansen et al., "Invisible cornerstones. A hermeneutic study of the experience of care partners of older people with mental health problems in-home care services," *International Journal of Older People Nursing* 14, no. 1 (2019): e12214.

¹³⁴ Gadamer, "The universality," 51.

¹³⁵ Jeong-Hee Kim and Kyunghye So, "Understanding the "other": Rethinking multiculturalism in South Korea through Gadamer's philosophical hermeneutics," *International Journal of Multicultural Education* 20, no. 1 (2018): 102-117.

сложността в научните и психологическите сфери. В идеалния случай предразсъдъците са част от процеса на разбиране. В резултат на това се определя дали даден подход може да повлияе отрицателно или положително на целевите пациенти и проблеми.

Философската херменевтика на Гадамер, която е от съществено значение за научните изследвания, дава на лекарите специална гледна точка, докато изследват психичните заболявания. Използването на тази концептуална рамка запазва вътрешния свят на пациентите, като помага да се открият основните причини за психичните заболявания и предлага интердисциплинарни ресурси, съсредоточени върху благосъстоянието и човешкото удовлетворение.¹³⁶ Сътрудничеството насърчава и поддържа диалога между психиатрите чрез изследвания и (или) практика. Вместо да прави предположения за психичното, Гадамер предоставя на изследователя възможност за определяне на въздействието на социалните науки в разработването на методологии за лечение. Тези рамки предлагат различни гледни точки, като се фокусират върху психиатрите и тяхното изследване на различни аспекти на мозъчната функция. Благодарение на тях се осъществява значителен напредък в разбирането ни за изследванията на психичното здраве.

2.10. Приносът на философската херменевтика на Гадамер за изследване на психичното здраве

Прилагането на философската херменевтика на Гадамер към изследванията на психичното здраве е от съществено значение, като се имат предвид ужасните последици от лечението на психотичните заболявания, които не успяват да ги подобрят и застрашават дългосрочната жизнеспособност на човешкото

¹³⁶ Kitty Maria Suddick et al., "The work of hermeneutic phenomenology." *International Journal of Qualitative Methods* 19 (2020): 1609406920947600.

благосъстояние. През последните 50 години истинската природа на психиатричните заболявания се крие от изследователи, които се съсредоточават върху погрешни компоненти. По-ранната работа на Вандермаузе подчертава колко е важно в изследователските процедури да се включи философската херменевтика, за да се улесни тълкуването на човешкия опит и да се увеличат съществуващите знания.¹³⁷ Този метод дава възможност на пациентите да разкажат своите истории, което е от съществено значение за задълбоченото събиране на данни, и помага на психиатрите да намерят връзки между различни аспекти и да разработват лечения на психични заболявания. Изследователите се превръщат в ключови участници в интерпретативния процес, като преориентират фокуса си от епистемологията към подобряването на истината за проблемите. Така се осигурява обективно събиране на данни и се насърчават клиничните интерпретации на психотичните разстройства.

Философската херменевтика на Гадамер, вкоренена в традицията, улеснява извличането на същността на човешките истории и прави смислени връзки между преживяванията в реалния свят. Този метод насърчава интерактивната дискусия, която спомага за появата на нови предмети за изследване. В рамките на оперативните техники структурираните интервюта улесняват задълбочения анализ, което позволява на учените да изследват сложни здравни проблеми и да предоставят безценни ресурси.¹³⁸ Прилагането на метода на Гадамер насърчава задълбочените оценки, с което се подобряват изследванията на психичното здраве и се разработват мултимодални лечения за подобряване на благосъстоянието на пациентите. Тези интервенции са насочени към спешните проблеми, причинени от психични

¹³⁷ Roxanne K. Vandermause and Susan E. Fleming, "Philosophical hermeneutic interviewing," *International Journal of Qualitative Methods* 10, no. 4 (2011): 367-377.

¹³⁸ Michaela Jackson et al., "Using a qualitative vignette to explore a complex public health issue." *Qualitative health research* 25, no. 10 (2015): 1395-1409.

заболявания и оформят бъдещето на услугите за психично здраве. Те също така значително допринасят за постигането на ключови постижения в развитието на научните изследвания.

Всеки значителен пробив в бъдещите грижи за психичното здраве намалява разширяващата се пропаст между психичните заболявания и тяхното въздействие върху обществото и здравните интервенции. Херменевтичните феноменологични изследвания дават прозрения, които идентифицират връзките между променливите, свързани с човешкия опит, и помагат да се затвори пропастта между терапията и бремето за обществото от психичните заболявания.¹³⁹ Психиатърът събира данни от психично болните си клиенти и разработва прогнозни модели, които могат да определят причинно-следствената връзка. Освен че се занимава с културната, историческата и социалната среда, подходът на Гадамер попълва празнотите в разбирането по отношение на субективните преживявания и помага за конструирането на прогнозни модели и обобщаването на констатациите. Молту и колеги отбелязват, че философските подходи, които насърчават сътрудничеството между заинтересованите страни, спомагат за диалога и допринасят за подобряване на качеството на резултатите от различните изследвания в областта на психичното здраве.¹⁴⁰ Чрез интегриране на изживения опит на потребителите на услуги, този съвместен подход разширява базата от знания на изследователите и се стреми да подобри качеството на всяко проучване.

Основната идея на херменевтиката на Гадамер е овластяването, което помага на учените да събират данни, да формулират теории и да разглеждат рисковите фактори,

¹³⁹ Carla Willig and Abigail Billin, "Existentialist-informed hermeneutic phenomenology," *Qualitative research methods in mental health and psychotherapy: A guide for students and practitioners* (2011): 117-130.

¹⁴⁰ Christian Moltu et al., "How to enhance the quality of mental health research: service users' experiences of their potential contributions through collaborative methods." *American Journal of Psychiatric Rehabilitation* 16, no. 1 (2013): 1-21.

свързани с психичните заболявания. Джий и колеги наблюдават, че методът попълва празнините в литературата, добавя към съществуващите знания и превръща информацията в ценни приложения.¹⁴¹ Херменевтиката на Гадамер интегрира философски теории с реални приложения, като дава възможност на изследователите да повишат стандарта на доказване в изследванията на психичното здраве. Това подобрене в качеството на доказателствата чрез онтологична херменевтика насърчава повече хора да възприемат философския подход, който помага да се идентифицират успешните решения и да се разберат първопричините за проблемите.¹⁴² Изследователите използват своите открития, за да сведат до минимум сложността на силно предизвикателните проблеми с психичното здраве. Следователно херменевтиката на Гадамер улеснява подобряването на преживяванията на пациентите и допринася за устойчивостта на човешкия живот.

2.11. Философски текстове от други философи за психичното здраве

2.11.1. Мартин Хайдегер

Известният немски философ Мартин Хайдегер пише много за психичното здраве. Хайдегер подчертава значението на истината за разкриването на човешкото несъвършенство и насърчаването на интроспекцията.¹⁴³ Неговите феноменологични изследвания оказват влияние върху разбирането ни за човешкия опит и психичното здраве. Честари и колеги пишат, че феноменологията на Хайдегер подчертава грижата за хората, да сме до тях и да имаме връзка с тях.¹⁴⁴ Аргументът предполага, че смущенията във всеки от тези аспекти могат да доведат до психични заболявания.

¹⁴¹ Perry M. Gee et al., "Exploration of the e-patient phenomenon in nursing informatics," *Nursing Outlook* 60, no. 4 (2012): e9-e16.

¹⁴² Caroline Picton, Lorna Moxham, and Christopher F. Patterson, "The use of phenomenology in mental health nursing research," *Nurse Researcher*, 25, no. 3, (2017): 14.

¹⁴³ Heidegger, "Basic writings," 366.

¹⁴⁴ Virna Ribeiro Cestari et al., "The essence of care in health vulnerability: a Heideggerian construction," *Revista brasileira de enfermagem* 70 (2017): 1112-1116.

Хайдегер разглежда как основните идеи, свързани с психичните заболявания, се определят от тяхното вътрешно значение, осветявайки обстоятелства, които често се пренебрегват, но оказват отрицателно въздействие върху ежедневието на хората. Философията на Хайдегер силно набляга на реалните човешки преживявания, особено на самосъзнанието, което може да промени позиционирането на психиатрията в бъдеще.

Според Холжи-Кунц, гледната точка на философа подчертава как противоречивите цели и стремежи водят до патологични симптоми.¹⁴⁵ Тези резултати сочат връзката между психичното благосъстояние и положителните възли, което показва драстичен потенциал с известни модификации. Холжи-Кунц предлага подмяна (замяна), която включва освобождаване от неприятните спомени и приемане на по-добри възможности. Феноменологията на Хайдегер използва идеята, че тези, които заменят настоящите си грижи, стават по-независими, тъй като преориентират своите притеснения или безпокойства. Безличността допринася за положителните срещи, чрез отстраняване от емоционалните или пристрастни привързаности, за насърчаване на по-неутрални и полезни взаимодействия в терапевтичната среда. Терапевтите, които възприемат по-неангажиран стил, могат по-добре да поддържат професионалните граници и да предлагат обективна помощ, която е от по-голяма полза за техните клиенти. Тази гледна точка подчертава значението на поддържането на безпристрастна позиция със съчувствие за насърчаване на ефективно лечение и помощ в терапията на психичното здраве. Разглеждането на тази гледна точка от критичен ъгъл показва значението на грижите, основани на включването на човешките ценности, в терапиите

¹⁴⁵ Alice Holzhey-Kunz, "Philosophy and Theory: Daseinsanalysis—An Ontological Approach to Psychic Suffering Based on the Philosophy of Martin Heidegger," *The Wiley World Handbook of Existential Therapy* (2019): 55-67.

на психичното здраве. Помага да се обясни защо някои хора изпитват щастие, докато други – не.

Подобно на херменевтиката на Гадамер, интерпретативната феноменология на Хайдегер изследва човешките преживявания и се опитва да изведе тяхното значение в контекста на психичното здраве. Интегрирането на ценността на човешкото съществуване оказва влияние върху отношенията между професията и нейните пациенти. Тези философски рамки изясняват кои събития оформят човешкия опит, отваряйки нови прозрения и концептуални пътища.¹⁴⁶ Разкриването на основните значения, свързани с вътрешните и външните елементи в психичните заболявания, е по-достъпно чрез извличане на прозрения от участниците в научните изследвания. Подпомагането на академичните среди да намерят подобни и различни теми от опита на пациентите с психични заболявания помага да се развият теоретични интерпретации, които могат да се използват в клинични условия. „Пресмятащото мислене“ на Хайдегер излага философските основи на психичното здраве и влиянието, което идва със съществуващите предположения.¹⁴⁷ Така философските концепции позволяват на професията да изследва всяко доказателство и да генерира отговори на нерешени психични заболявания. Философията на Хайдегер отразява теорията за ученето, която психиатрите приемат, за да разбират непрекъснато болестите на психичното здраве по света.

Връзките между идеите на Хайдегер и Гадамер правят възможни изчерпателните изследвания на психичните заболявания. Техните сходни гледни точки подчертават необходимостта от критични подходи за оценка на наличните данни и

¹⁴⁶ Lorna Moxham and Christopher F. Patterson, "Why phenomenology is increasingly relevant to nurse researchers," *Nurse Researcher*, 25, no. 3, (2017): 6.

¹⁴⁷ Kurt SM Mertel, "Heidegger, Technology and Education." *Journal of Philosophy of Education* 54, no. 2 (2020): 467-486.

справяне с нерешените проблеми с психичното здраве. Според Уонг подходът на Хайдегер включва метафизичното измерение и интерпретацията и разбирането на херменевтиката, като основни понятия, които развиват живота и смъртта.¹⁴⁸

Психиатрите могат да отхвърлят предубежденията и да изследват напълно предпоставките, като използват възгледите на Хайдегер, което може да помогне за осветляването на предразположенията към психични заболявания. Обединяването на понятията и научните разработки подобрява интерпретациите, дава на херменевтиката философско предимство и ни помага да разберем тънкостите на човешкото състояние, когато сме изправени пред психичните разстройства. Разбирането на теорията на Хайдегер за битието във Вселената изяснява човешкото съществуване и може да помогне за идентифициране на първопричините за психичните разстройства.¹⁴⁹ Изследването на това взаимодействие между хората и заобикалящата ги среда засилва психотерапевтичните разкази, като изяснява причините за психиатричните аномалии и осигурява по-нюансирано разбиране на симптомите на психичните заболявания.

Философското разбиране на Хайдегер за психичното здраве дебело подчертава липсата на строг набор от предписания, които биха изисквали постоянно утвърждаване или отхвърляне на идеите за психичното здраве. Херменевтичната феноменология на Хайдегер обаче подкрепя тази отвореност, която насърчава нова класификация на психичните заболявания, която подобрява подходите за лечение и разбирането на психиатричните увреждания.¹⁵⁰ Чрез изследване на преживения опит на хората, този

¹⁴⁸ Michael TH Wong, "Values, Meanings, Hermeneutics and Mental Health," *In International Perspectives in Values-Based Mental Health Practice*, pp. 341-349. (Cham: Springer, 2021).

¹⁴⁹ Tanya Sue D. Barayuga, "Gadamer and Healing," *International Journal of Science and Research (IJSR)* 10, no. 6 (2021): 78.

¹⁵⁰ Lucivaldo da Silva Araújo and Juliana Ferreira Bassalo, "Modes of care and mental health: Points for a psychosocial practice," *Revista do NUFEN* 11, no. 3 (2019): 137-153.

философски метод развива нови концепции за умствените увреждания, които са от съществено значение за развитието на успешни лечебни процедури. Описателният характер на феноменологията на Хайдегер помага да се придаде философско значение на психиатричните изследвания, което позволява на психиатрите да изследват и анализират различния опит на всеки човек и да свържат заключенията си с проблемите на психичното здраве. Изследванията би трябвало да ценят безопасността, тъй като с нея се улеснява идентифицирането на потенциални уязвими места в областта на психичното здраве.¹⁵¹ В съответствие с философията на Хайдегер за битието, фокусът върху безопасността и създаването на споделени пространства в здравните заведения насърчава автентичните взаимоотношения, които улесняват изцелението и рехабилитацията при лечението на психичното здраве. От съществено значение е да се познават емоционалните, религиозните и културните потребности на пациентите с психични заболявания, за диагностициране и лечение на разстройствата в краткосрочни, успешни и дългосрочни ситуации. Професионалистите трябва да лекуват психичните разстройства в тези среди, за да гарантират най-добрите възможни резултати за пациентите и да подобрят общото им благосъстояние. Пациентите, които получават адекватно лечение, могат да подобрят качеството си на живот, да възвърнат функционалностите си и да изпитат облекчаване на симптомите. Здравните специалисти могат да подкрепят пациентите по пътя им към възстановяване и стабилизиране и да подобрят резултатите за психичното здраве, като се справят с болестите в успешна среда.

Приносът на Хайдегер към изследванията в областта на психичното здраве е повече от обикновена философия, тъй като осигурява нов ъгъл, който е от

¹⁵¹ Bernadette Solomon, Daniel Sutton, and Brian McKenna, "The experience and meaning of recovery-oriented practice for nurses in acute mental health services," *International Journal of Mental Health Nursing* (2021).

жизненоважно значение за преодоляване на пропастта между методите и оказването на въздействие върху ежедневните дейности на пациентите и специалистите. При определени лечения има значително разминаване между интервенциите, които създават дилеми за пациентите с психично здраве и специалистите.¹⁵² Тези предизвикателства засягат ежедневните практики на специалистите. Идеята за „скок напред“ е една от идеите му, които активно подкрепят участието на пациентите с психични заболявания в научните изследвания, което е от жизненоважно значение в ситуации, в които терапиите не са налични. Съвременната психиатрия е изправена пред кризи, които трябва да бъдат решени, като се разберат органичните корени на болестите. Тук идеите на Хайдегер могат да пробият отдавна поддържаните вярвания, създавайки пространство за нови идеи и предефинирайки парадигмите на психиатричните изследвания. Съвременната психиатрия е продукт на липсата и неспособността да се идентифицират органичните причини за тези разстройства.¹⁵³ Следователно идеите на Хайдегер предлагат пробив, като поставят психичните увреждания във философските рамки, позволявайки философското изследване да бъде свързано с практиката и гарантирайки, че страдащите от психични заболявания ще получат необходимите терапии.

2.11.2. Георг Вилхелм Фридрих Хегел

Философските открития, свързани с идеализма на Джордж Вилхелм Фридрих Хегел, напълно разбират съзнанието и неговата функция в напредъка на знанието. Идеите на Хегел показват важността на философията за разсейване на абстракциите от

¹⁵² Sanaz Riahi, Gill Thomson, and Joy Duxbury, "A hermeneutic phenomenological exploration of 'last resort' in the use of restraint," *International Journal of Mental Health Nursing* 29, no. 6 (2020): 1218-1229.

¹⁵³ Kevin Aho, *Contexts of suffering: A Heideggerian approach to psychopathology*. (Rowman & Littlefield International, 2019).

ежедневието.¹⁵⁴ Философският начин на мислене подобрява усилията за разбиране на психичните заболявания. Хегел включва исторически контекст и лична субективност, за да разбере съзнанието и съвременния мироглед.¹⁵⁵ Неговото виждане за важноста на историята води до критична разлика между морал и философия, подчертавайки необходимостта от разглеждане на конкретни аспекти от живота на всеки човек при тълкуването на проблемите на психичното здраве. Фокусът на Хегел върху етиката и преследването на самореализацията чрез страст и сетива подчертава колко е важно да се разглеждат разнообразните предистории, когато се вглеждаме в трудностите, свързани с психичното здраве.¹⁵⁶ Хегел аргументира необходимостта от многостранна интерпретация на човешкото поведение. Той използва концепциите във Феноменологията на духа, която показва, че тялото на стрелеца е едно с вътрешния и външния израз.¹⁵⁷ Философът признава влиянието на културата върху съзнанието и поведението, което е от съществено значение за разбирането на психичните заболявания от различни ъгли.

Изследванията и терапията, свързани с психичното здраве, могат да се възползват от разбирането на концепцията на Хегел за чистия разум, която подчертава стъпките, които водят до независимо познание и целеустременост. Неговите идеи за философията като средство за насърчаване на самосъзнанието и независимата мисъл помагат да се разберат причините за събитията, особено по отношение на психичното здраве.¹⁵⁸ Когато се изследват чрез трансцендентално съзерцание, теориите на Хегел за

¹⁵⁴ Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Introduction to the Lectures on the History of Philosophy*, (New York: Clarendon, 1987).

¹⁵⁵ Paul Redding, "Georg Wilhelm Friedrich Hegel," In *The History of Evil in the Eighteenth and Nineteenth Centuries*, pp. 136-149. Routledge, 2018.

¹⁵⁶ Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Georg Wilhelm Friedrich Hegel: Lectures on the philosophy of spirit 1827-8*. Vol. 5. Oxford University Press, 2007.

¹⁵⁷ Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Phenomenology of spirit*, Duke University Press,

¹⁵⁸ Hegel, *Introduction to the Lectures*.

рационалното самосъзнание могат да помогнат за разкриването на незабелязани проблеми с психичното здраве.¹⁵⁹ По-специално, тези теории могат да помогнат за откриване на отключващи фактори и как те допринасят за поведенчески промени, свързани с психиатричните заболявания. Феноменологията на духа отразява чистия разум. В резултат на това специалистите могат да го използват, за да валидират и оправдаят някои елементи.¹⁶⁰ Неговият призив трансценденталният идеализъм да замени догматизма като доминираща парадигма предлага рамка за изследване на човешкия опит, въздействието на социалните взаимоотношения върху съзнанието и необходимостта да се избягват обобщенията при разбирането на проблемите на психичното здраве.¹⁶¹ Философските идеи на Хегел допринасят за нашето познание за психичното здраве, като подчертават уникалните преживявания на индивидите, историческия контекст и сложната природа на съзнанието. Те осигуряват по-сложно разбиране на психиатричните заболявания, което надхвърля грубите обобщения чрез отчитане на отключващи фактори, културни влияния и разнообразието на човешкото поведение.

Философските възгледи на Хегел осигуряват сложна перспектива за отчетност, като се простират до идеите за действие и отговорност. Той предлага две противоположни, но допълващи се обяснения; първото набляга на отговорността за умишлени цели и намерения, а второто набляга на отговорността за нежелани ефекти.¹⁶² Гледната точка на Хегел подчертава необходимостта специалистите по

¹⁵⁹ Kenneth R. Westphal, "Kant, Hegel and the Historicity of Pure Reason," *The Palgrave Hegel Handbook* (2020): 45-64.

¹⁶⁰ Kenneth R. Westphal, "Individuality, Individualism and Our Human Zoön Politikon," In *The Palgrave Hegel Handbook*, pp. 133-148. Palgrave Macmillan, Cham, 2020.

¹⁶¹ Hegel, *Phenomenology of spirit*.

¹⁶² Arto Laitinen and Constantine Sandis, "Hegel on Purpose," *Hegel Bulletin* 40, no. 3 (2019): 444-463.

психично здраве да мислят няколко хода напред и да предвиждат последствията от своя избор в допълнение към настоящите резултати. Това показва, че нашата работа е да различаваме илюзията от реалността, да насърчаваме съзнателния избор, като същевременно разпознаваме флуидността на идеите, които се променят с течение на времето.¹⁶³ Използването на теориите на Хегел в изследванията на психичното здраве помага за създаването на системи, които предвиждат резултатите, правят разграничение между вътрешни и външни действия и насочват специалистите да мислят за по-широките последици при вземането на решения, които засягат благосъстоянието на пациентите.

Освен това философските идеи на Хегел осигуряват основа за разбиране на критериите за психично здраве и подкрепящите елементи. Неговите философски възгледи за свободата, страха и безпокойството например могат да помогнат да се обясни защо определени черти се появяват в психичните заболявания.¹⁶⁴ Специалистите по психично здраве получават по-добро разбиране за тези състояния, намалявайки възможността за погрешна диагноза и подобрявайки ефективността на лечението, като изследват човешкия опит и поведения и използват концепциите на Хегел. С нарастването на страха хората се отдръпват от крайностите в живота, което води до отлагане и депресия.¹⁶⁵ Философските и логическите идеи от трудовете на Хегел помагат за напредъка на знанията в тази област и осигуряват по-дълбоко

¹⁶³ Hegel, *Phenomenology of spirit*.

¹⁶⁴ Gerald Ogbuja, "Are Babies Moral or Amoral: Revisiting Evidence-Based Emotional and Moral Literature," *Journal of Child and Adolescent Behavior* 7, no. 3, (2019): 1-7. https://www.researchgate.net/profile/Gerald-Ogbuja/publication/338208828_Are_Babies_Moral_or_Amoral_Revisiting_Evidence-Based_Emotional_and_Moral_Literature/links/5e06f22c299bf10bc37e350d/Are-Babies-Moral-or-Amoral-Revisiting-Evidence-Based-Emotional-and-Moral-Literature.pdf.

¹⁶⁵ Hegel, *Georg Wilhelm Friedrich Hegel*.

разбиране на психичното здраве, като помагат за дешифриране на сложността на психичните заболявания.

2.12.3. Морис Мерло-Понти

Философските приноси на Морис Мерло-Понти, които поставят под въпрос дуализма на Декарт и осигуряват алтернативно разбиране на човешкото състояние, оказват дълбоко влияние върху връзката между философията и психиатрията. За разлика от идеята на Декарт за дуализма ум-тяло, неговата концепция за тяло-субект подчертава връзката между човешкото тяло, съзнанието и външния свят.¹⁶⁶ Хората проявяват преднамереност и нещата могат да ги привличат, без да намаляват същността им към тези конкретни неща. Екзистенциалната гледна точка на Мерло-Понти се противопоставя на редуционизма, като твърди, че хората са динамични индивиди, които са неразривно свързани със своята среда, а не са статични обекти.¹⁶⁷ Изобразявайки хората като активни същества, чиято субективност възниква чрез телесен контакт със средата, концепцията на Мерло-Понти за „въплътената субектност“ се противопоставя на дуализма между ума и тялото. Тази идея подчертава значението на преживения опит в разбирането на психичното здраве, преодолявайки пропастта между невробиологичните обяснения и хуманистичния подход към психиатричните разстройства.¹⁶⁸ Измеренията на човешкия опит включват срещи със себе си (примитивно самосъзнание), обектно преживяване (отдаване на смисъл) и преживявания на други хора (интенционални агенти).

¹⁶⁶ Mark Mohan, Kaggwa, "Simplifying Addiction." *Substance Abuse and Rehabilitation* 12 (2021): 23.

¹⁶⁷ Ross Anderson, "The disruption of perception: How the philosophy of Maurice Merleau-Ponty can help us understand the phenomenon of intoxication and addiction," *Existential Analysis: Journal of the Society for Existential Analysis* 33, no. 2 (2022).

¹⁶⁸ Пак там

Тази философска гледна точка изяснява психичните заболявания, особено в случаи като шизофрения, когато се преживява откъснат вид съществуване поради прекъсване на връзката с външния свят. Според теорията на Мерло-Понти, шизофренията влияе върху това как се определя значението, а рамките на знанието се изграждат чрез разстройване на взаимовръзката между човека и заобикалящата го среда. Този катаклизъм включва няколко фактора, като връзката на човека с външния свят, стойността, която придава на събитията и персонификацията на неговото съществуване. През призмата на Мерло-Понти психичните заболявания, като шизофрения, могат да се разглеждат като нарушение на сложното взаимодействие между смисъл, действие, участие в света и въплъщение.

2.12. Заключение

Състоянието на психичното здраве продължава да е основен проблем в световен мащаб, засягащ милиони хора с широк спектър от заболявания, за които няма подходящи терапии. Настоящата разработка изследва историческото развитие на гледните точки за психичното здраве, като в миналото културните и религиозните вярвания са влияели на разбирането, но е било трудно да се определят първопричините. С течение на времето се развива психиатрията, променяйки се през различните исторически периоди и културни контексти. Въпреки напредъка, историческият акцент на психиатрията върху невробиологичните обяснения и ограничената функционална грамотност често предотвратяват задълбоченото разбиране на сложността на психичните проблеми, което често ги ограничава до прости мозъчни дисфункции, без да се разглеждат първопричините.

Включването на философски гледни точки се превърна в жизнеспособен начин за подобряване на нашите знания и на способността ни за лечение на проблемите с психичното здраве. Въпреки че научните гледни точки предлагат значително разбиране

на симптомите, те често не успяват да разкрият основните причини за тези заболявания. Обратно, философската гледна точка предоставя модели на алтернативни измерения, при които се разглеждат рисковите фактори и неизяснените опасения. Идеите на философи като Ханс-Георг Гадамер – особено неговата херменевтика – значително са повлияли на развитието на психиатричните изследвания. Тези рамки силно подчертават разбирането на сложността, като се вземат предвид историческите, културните и социалните контексти и се преодоляват предразсъдъците и презумпциите, за създаване на смислени данни.

Прилагането на философски идеи в психиатрията промени начина, по който се провеждат терапията и изследванията. Вместо акцентът да е само върху симптомите, при него се подчертават холистичните интерпретации и се изследва връзката между тялото и мозъка. Например, херменевтиката на Гадамер подчертава значението на разбирането на историческите и културните влияния и помага на учените да избягват предразсъдъците и презумпциите. Приложението ѝ помага на изследователите да намерят нови прозрения и решения, които са от съществено значение за намаляване на въздействието на психиатричните заболявания върху обществото, освен че подпомага за интерпретирането на човешкия опит и преодоляването на пропастта между социалните тежести и ефикасното лечение на тези състояния.

За да бъдат получени по-задълбочени познания за психичните заболявания могат да бъдат включени философските идеи на Георг Хегел и Мартин Хайдегер. Акцентът на Хайдегер върху фундаменталните човешки срещи и ефекта от интерференцията между основните части разкрива слабости, които са от съществено значение за разбирането на психичните заболявания. Неговата теория (основана на рамките на ученето) помага на психиатрите да изследват тези аномалии и да формулират идеи, които са от решаващо значение за лечението. По същия начин

идеализмът на Хегел, философията на действието и чистотата на разума предлагат подробни гледни точки за разбиране на умствените черти и възможните терапевтични подходи. Пресечната точка между теориите на Хайдегер, Хегел и Ханс-Георг Гадамер позволява на учените да прилагат техните философски рамки към нерешените проблеми, свързани с психичните разстройства.

Глава 3: Ефективността на идеята за психичното здраве според херменевтиката на Гадамер

3.1. Гледната точка на Гадамер за диалога и влиянието върху депресията

Философията на Гадамер осветява феноменологичната метаморфоза, наблюдавана в депресията, тъй като се основава на сливането на гледните точки в дискурса. Разбирането възниква в дуална атмосфера, в която човек разказва пространно, а дискурсът е непрекъснат.¹⁶⁹ Тази парадигма разкрива движеща се промяна в начина, по който човек възприема другите по време на депресивни периоди, подчертавайки дълбокото недоверие и самотата. Тези разкази показват, че депресията причинява дълбока промяна в това как хората разглеждат и се отнасят към другите. Депресираният човек преживява дълбоко чувство на отчуждение и откъсване от външния свят, което поражда широко недоверие към междуличностните взаимодействия. Тази промяна в съзнанието по същество променя начина, по който депресираният човек участва в разговора и интерпретира намеренията на другите, което води до дълбоко усещане за изолация и неспособност да се установят истински връзки. Смесването на перспективите между двама души и това как възниква разбирането помага за интерпретирането на тази трансформация.¹⁷⁰ В основата на непрекъснатите дискурси обаче е реципрочността в откритостта.

Нещо повече, разказите показват съществената разлика между опита на депресирания човек и динамиката, която присъства в автентичния диалог. Доверието, което е от съществено значение за непрекъснатия разговор, се задушава в

¹⁶⁹ Anne Marie Gebara et al., “Effect of Insomnia Treatments on Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis,” *Depression and Anxiety* 35, no. 8 (2018): 717–31, <https://doi.org/10.1002/da.22776>.

¹⁷⁰ Kelly M. Hoffman, “Social and Cognitive Affordances of Two Depression-Themed Games,” *Games and Culture* 14, no. 7–8 (2019): 875–95, <https://doi.org/10.1177/1555412017742307>.

депресирания човек, което му пречи да се отвори към другите и заедно наистина да съберат своите гледни точки. В резултат на това депресираният човек избягва да участва напълно в разговор, което намалява способността му да вижда другите хора като истински хора. В този случай ориентацията на специалистите по отношение на депресирания човек остава ограничена, което създава повече рискове за здравето.¹⁷¹ Този спад в доверието влияе върху начина, по който възприемат другите и способността им за истинска комуникация, което ги кара да продължават да се чувстват изолирани и прави диалога по-малко трансформиращ.

В тези наративи депресията се представя като отслабен вид интерсубективност. Тя кара депресирания човек да не участва в разговори, които водят до истинско знание и промяна.¹⁷² Чувството за изолация възниква от срива на доверието и произтичащата неспособност да се разбират гледните точки на другите. В разговорите с депресираните хора срещането на гледните точки става ограничено, защото липсва споделият контекст, който е от съществено значение за истинското разбиране и социално взаимодействие.¹⁷³ Тази изкривена представа за себе си и другите поддържа дълбоко чувство на отчуждение и откъсване от външния свят. Резултатът е, че е невъзможно депресираният човек да взаимодейства истински с хората или да вижда средата като трансформираща.

Промяната на гледната точка, свързана с депресията, често се описва като тежко усещане за самота, което в социални ситуации прави страдащия „радикален друг“. В ежедневната комуникация различните хоризонти съжителстват в споделена

¹⁷¹ Gebara et al., “Effect of Insomnia Treatments on Depression,” 720.

¹⁷² Lisa M. Guntzviller, Lillie D. Williamson, and Chelsea L. Ratcliff, “Stress, Social Support, and Mental Health among Young Adult Hispanics,” *Family & Community Health* 43, no. 1 (2020): 82–91, <https://doi.org/10.1097/FCH.0000000000000224>.

¹⁷³ Pratiksha Meshram and Radha Krishna Rambola, “Diagnosis of Depression Level Using Multimodal Approaches Using Deep Learning Techniques with Multiple Selective Features,” *Expert Systems*, 2022, <https://doi.org/10.1111/exsy.12933>.

интерсубективна перспектива. Разговорите между човек, който е депресиран (или тъжен), и някой, който не е, не разкриват по-дълбока разлика в преживяванията им.¹⁷⁴ Депресираният индивид се чувства откъснат от споделената рамка и изпитва дълбоко неразбиране и липса на връзка, което пречи на способността му за социално взаимодействие. Той не го прави нарочно. Решава да избягва разговора, мотивиран от чувството, че с него няма смисъл да се взаимодейства.¹⁷⁵ Тези възгледи представляват риск, който ограничава хоризонталната идея, че другият при взаимодействието трябва да отговори.

Липсата на обединяваща предистория също оказва влияние върху недепресирания човек, за когото е трудно да установи връзка с преживяванията на депресирания. Недепресираният човек е несигурен и предпазлив спрямо депресирания, защото нямат общи хоризонти. Продължаващото слушане на критиката на депресирания човек може да го накара да изглежда недостъпен, което допълнително да го изолира. Но свеждането на депресирания човек до нищо повече от проблемен обект носи риска да бъде пренебрегната моралната сложност, преплетена с неговите чувства и преживявания.¹⁷⁶ Борбата на депресирания индивид произтича от дълбокото му чувство за откъснатост. Въпреки че се опитва да установи връзка, той вярва, че това е непостижимо в тъжното му състояние. Опитът на индивида идва с идеята, че човек е достатъчно силен, за да трансформира заобикалящата го среда.¹⁷⁷ Това

¹⁷⁴ Hoffman, "Social and Cognitive Affordances of Two Depression," 877.

¹⁷⁵ Fernando Parada et al., "Using Persuasive Systems Design Model to Evaluate 'Cuida Tu Ánimo': An Internet-Based Pilot Program for Prevention and Early Intervention of Adolescent Depression," *Telemedicine Journal and E-Health: The Official Journal of the American Telemedicine Association* 26, no. 2 (2020): 251–54, <https://doi.org/10.1089/tmj.2018.0272>.

¹⁷⁶ Gebara et al., "Effect of Insomnia Treatments on Depression," 723.

¹⁷⁷ Kayla Reed-Fitzke, "The Role of Self-Concepts in Emerging Adult Depression: A Systematic Research Synthesis," *Journal of Adult Development* 27, no. 1 (2020): 36–48, <https://doi.org/10.1007/s10804-018-09324-7>.

феноменологично обяснение насочва вниманието към парадоксалното състояние на ума на депресирания човек – има нужда от връзка, но чувства, че не може да я постигне. От съществено значение е да се избегне пренебрегването или омаловажаването на преживяванията на депресирания човек. Напротив, от решаващо значение при работата с хората с депресия и подкрепата им е да продължим да бъдем честни с тях и да заслужим доверието им. Вместо депресираният човек да бъде изолиран, този метод подчертава възможността за повторно влизане в споделена перспектива, признаване на борбата на индивида и търсене на връзка, въпреки възприеманото откъсване.

Гледната точка на Гадамер по отношение на речта и интерсубективността може да има значителни предимства при взаимодействието между депресирания и недепресирания пациенти в психотерапията. Ангажирането с депресирания човек по открит и изискан начин възстановява и улеснява доверието и прозрачността, дори ако това означава да се изправим лице в лице с предубежденията си.¹⁷⁸ Според Гадамер, взаимноизгодните взаимодействия, в които двете страни се доразвиват и подкрепят взаимно гледните си точки, възникват от емпатията и разбирането. Поддържането на непрекъснат разговор с депресирания човек може да помогне да се промени мнението му за себе си и другите, което ще отвори вратите за ангажиране, при което е вероятно да се реализира промяна. Осъзнаването на сложността на депресията е от решаващо значение, когато се мисли за нея. Депресията не е задължително да се проявява по същия начин, както при анимационния герой Йори от филмовата поредица Мечо Пух. Много депресирани хора са способни да скрият вътрешните си борби и да

¹⁷⁸ Jan Reidar Stiegler, Helge Molde and Elisabeth Schanche, “Does an Emotion-Focused Two-Chair Dialogue Add to the Therapeutic Effect of the Empathic Attunement to Affect?,” *Clinical Psychology & Psychotherapy* 25, no. 1 (2018): e86–95, <https://doi.org/10.1002/cpp.2144>.

си сложат щастлива маска, за да скрият вътрешната си болка.¹⁷⁹ Може да не е полезно да се реши въпросът с липсващите улики или индикации. Важно е обаче да се разбира личното пътуване на пациента и да се потвърждава неговата борба за психично здраве.

Автодиалогът на човек с депресии влияе върху начина, по който разглежда себе си. Степента на депресия корелира със сложността и честотата на този вътрешен дискурс. Този разговор може да започне с ранни житейски събития и семейните влияния, водещи до проблеми със самовъзприятието. Тези неблагоприятни гледни точки се втвърдяват с течение на времето и формират критичен вътрешен глас, който задушават развитието и себеприемането. С възрастта хората се борят с тези вътрешни монолози и осъзнават, че са необходима част от себепознанието.¹⁸⁰ Този вътрешен диалог се превръща в сила, упражняваща принуда, която притиска личността с умствена недостатъчност да се подчини. Така, колкото повече страдащият се поддава на настойчивите ѝ искания, толкова по-силен става диалогът.

3.2 Ползи от философското разбиране на психичните разстройства

Философската призма на Гадамер отваря нови пътища за лечение и предотвратяване на психични заболявания, като предоставя ново разбиране. Неговата философия се основава на идеята, че реалността винаги се променя и развива поради постоянния разговор между нашето собствено съзнание и преживяванията в реалния свят. Възприятието на хората е „сливане на традицията, както се предава от историята“, което се нуждае от пълно присвояване.¹⁸¹ Гадамер твърди, че истината

¹⁷⁹ Şerife Tekin and Robyn Bluhm, “Introduction to Philosophy of Psychiatry,” in *The Bloomsbury Companion to Philosophy of Psychiatry* (Bloomsbury Academic, 2019).

¹⁸⁰ Arie Nouwen et al., “Prevalence of Depression in Individuals with Impaired Glucose Metabolism or Undiagnosed Diabetes: A Systematic Review and Meta-Analysis of the European Depression in Diabetes (EDID) Research Consortium,” *Diabetes Care* 34, no. 3 (2011): 752–62, <https://doi.org/10.2337/dc10-1414>.

¹⁸¹ Gadamer, Hans-Georg, *Truth and Method*. Trans. and ed. J. Weinsheimer, J & D. G. Marshall.

възниква чрез нашия субективен контакт със света, насърчавайки интерсубективността, вместо да бъдем сами в обективния свят. Следователно истината е нещо, което хората правят или създават. Нашите срещи трябва да идват от другите, ако искаме да бъдат преживени.¹⁸² Емпиричните изследвания, които подчертават значението на емоциите и ценностите за разбирането на нашата среда, подкрепят това възприятие, подчертавайки нашата когнитивна, емоционална и инстинктивна отвореност към света.

Нашата реалност непрекъснато се оформя от диалогичния процес на учене от опита, което предполага, че истината е резултат от нашите взаимодействия с другите и опита, а не от дадено присъщо качество на обекта. Но подвеждащите предубеждения или намесването на преживявания без връзка с реалността също могат да попречат на нашето разбиране, което значително за засегне нашите възгледи.¹⁸³ Независимо дали са интернализирани или екстернализирани, тези погрешни схващания могат да причинят психологически и физически страдания, които нарушават способността ни да работим и да формираме връзки. Гадамер критикува популярната концентрация само върху биологични или психологически компоненти, като се пренебрегват социално-културните аспекти на човешкия опит и настоява за философски обоснован подход към лечението на психични разстройства.

Ученето от опита означава, че можем да уловим началните етапи на психичните разстройства, като наблюдаваме техния произход и живот и ги интерпретираме по различен начин. Гадамер вярва, че се нуждаем от трансцендентално движение, което не разчита единствено на първоначалното ни възприятие за психичното заболяване.¹⁸⁴

Процесът представлява:

¹⁸² Hans-Georg, *Truth and Method*.

¹⁸³ Hans-Georg, *Truth and Method*.

¹⁸⁴ Пак там

„...един вид (или равнище на) опит, който не просто представлява нещо, но позволява на представения обект да започне да присъства. (...) Да изпиташ нещо означава да го възприемаш, но обектът придобива присъствие едва след като това стане възможно. Само тогава той може да бъде схванат не само по един начин, но и като притежаващ потенциали, които все още не са се реализирали: обектът се изживява като събитие.“ (9)¹⁸⁵

Разбирането на психичните заболявания води до парадоксален процес. Той предполага, че за да разберем напълно тези проблеми, трябва да се разграничим от себе си и да ги разглеждаме като различни от това, което сме. Това дистанциране ни принуждава да възприемем рефлексивен начин на мислене, който ни позволява да виждаме проблемите си с психичното здраве като неща извън нас. Въпреки че достигането до пълна саморефлексия може да е предизвикателно, всеки може да се научи да бъде по-интроспективен. За да се отстраним и да отправим свеж поглед, трябва да направим крачка назад спрямо първите си впечатления и да станем осъзнати наблюдатели на нашите отговори и заключения. Започваме да се отделяме от тези условия, като оценяваме емоционалните си реакции и как реагират другите, и наблюдаваме процеса на отстраняване в ход. Това показва, че специалистите трябва да наблюдават реакциите си към психичните заболявания отдалече, обективно и безпристрастно, вместо да се идентифицират с това, което се е случило.¹⁸⁶ Подобно откъсване от първоначалните схващания също показва приемане на психичните разстройства като нещо ново.

Освен това, за да разгледаме психичните разстройства като отделни същности, трябва да поставим под въпрос своите предубеждения, като приемаме новата

¹⁸⁵ Josef Bleicher, "Gadamer's philosophical hermeneutic," *Contemporary Hermeneutics*, 2017, 108-116. <https://doi.org/10.4324/9781315112558-9>.

¹⁸⁶ Hans-Georg, *Truth and Method*.

информация и променяме начина си на мислене. Това изисква от нас да отстъпим от първоначалните си мнения и да наблюдаваме тези обстоятелства обективно и безпристрастно.¹⁸⁷ Можем да подходим към тези разстройства като към нещо непознато, като се дистанцираме от първоначалните си идеи, което насърчава развитието на нова гледна точка, от която да интерпретираме и разбираме първоначалното си схващане. Откъсването ни и развиването на тази нова гледна точка ни позволява да подходим към личните си преживявания с психични заболявания от дистанцирана гледна точка, което позволява задълбочена преоценка на тези разстройства.

3.3 Критичен анализ на идеята за психичното здраве според херменевтиката на Ханс-Георг Гадамер

Прилагането на херменевтиката на Ханс-Георг Гадамер към дискурса за психичното здраве поставя под въпрос господството на конвенционалните техники и подчертава значението на интерпретацията и дискусията при разбирането на психиатричните заболявания. Според теоретичната перспектива на Гадамер, проблемите с психичното здраве включват нещо повече от физически проблеми. Съдържат се сложни, придадени от човека, значения и предишни преживявания.¹⁸⁸ Херменевтиката на Гадамер повдига критични проблеми относно пригодността на научните методи за разбиране на сложните преживявания на хората. В нея се твърди, че има бяло поле в познанията ни за човешките събития, тъй като преобладаващите научни модели, подчертаващи епистемологичния неутралитет, не могат да отчитат сложните, динамични концептуални рамки, които характеризират човешкия опит.

¹⁸⁷ Пак там

¹⁸⁸ Kong et al., “The Hermeneutics of Recovery.”

Херменевтичният метод в работата на Гадамер подчертава разширяването на възгледите и признаването на влиянието на езика и културата върху човешките възприятия, като две важни цели на дискурса. Под въпрос се поставят научните подходи в предполагаемата безпристрастност на психиатрията и се насърчава диалогичният подход, който признава концептуалните схеми и вродените предразсъдъци, които влияят на интерпретацията. По-специално, в рамките на грижите за психичното и психиатричното здраве, този разговор, който има за цел да разсее предразсъдъците и да се изправи срещу „другостта“, обогатява перспективите и води до по-задълбочено и по-малко изкривено познаване на човешкия опит. Предразсъдъците не са проблем, при условие че професията може да ги разпознае и установи, защото отхвърлянето на самооценката може да влоши ситуацията.¹⁸⁹ Следователно философията на Гадамер показва етичното измерение на диалога като съществено за лечебния процес, за да се улесни автентичният дискурс и продължаването на терапията на психичното здраве по време на рехабилитационния процес.

¹⁸⁹ Holm and Severinsson, "A Hermeneutic Approach to Mental Health Nursing Practice," *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 18, no. 10 (2011), 843-850, <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.2011.01736.x>.

Глава 4: Заключение

4.1. Цел и задачи

Проучването има амбицията да изследва конкретни задачи, за да предложи по-задълбочено разбиране на психиатричните заболявания чрез прилагане на философските идеи на Гадамер. Поради тази причина трите специфични цели на разработката са да се проучи следното:

- Да се установи как използването на херменевтиката на Хан-Георг Гадамер за осигуряване на философско тълкуване на психиатричните разстройства подобрява настоящите изследвания в психиатрията.
- Да се установи дали херменевтиката на Гадамер за психичното здраве може да бъде критичен инструмент, който да помогне на психиатрите да анализират и да намират по-добри решения за психичните разстройства.
- Да се установи значението на херменевтиката на Хан-Георг Гадамер в психиатрията и да се провери дали може да предложи нови подходи за облекчаване и намиране на по-добро лечение на тези заболявания.

4.2. Обобщение на основните констатации

Резултатите от изследването показват недостатъците при идентифицирането на основните причини за психичните разстройства поради ниското ниво на грамотност, като се извършва исторически преглед на психиатрията и връзката ѝ с културните и религиозните вярвания. Фармацевтичните компании и психиатрите са работили заедно, за да допълнително проучване, променяйки начина, по който се лекували тези заболявания. Вместо да се занимават с тях като мозъчни нарушения, фокусът вече бил върху когнитивното функциониране и травматичните преживявания. От тогава в лечението на психични разстройства се включват философски идеи, но независимо от тези опити основните причини за психичните заболявания остават неизвестни.

Херменевтичният кръг, сливането на гледните точки, играта и предразсъдъците са само някои от безценните инструменти, които предлага херменевтиката на Гадамер, и са от решаващо значение за обясняването на някои аспекти на психичните заболявания. В този философски подход все още е трудно да се включи историческият фон и културните връзки. Затова учените трябва да контекстуализират социалните, историческите и културните факти, за да получат по-задълбочено разбиране.

Концептуалната рамка свързва хуманитарните и естествените науки, като подчертава човешкия опит и добавя към натрупаните знания в изследванията на психичното здраве. В нея се разглеждат предишните преживявания, икономическите затруднения и дисфункционалните социални взаимодействия. Другите философи, като Хайдегер, Хегел и Мерло-Понти, предоставят уникални философски гледни точки за разбиране на психичните заболявания, като подчертават значението на идеализма, осъзнаването, вплътената субективност и преживяванията на пациента. Философското разбиране подкрепя цялостния поглед върху психичното здраве, който интегрира психологическите, биологичните, социалните и културните аспекти за по-задълбочено разбиране и грижи за психичните разстройства.

4.3. Ограничения и препоръки за по-нататъшни изследвания

Изследването успява да предложи значителни прозрения за включването на философските рамки в психиатрията и демонстрира необходимостта от иновативни техники за по-добро разбиране на психичните разстройства. Въпреки това обаче, то има някои ограничения. Първо, зависимостта от вторични източници представи предизвикателства, ограничавайки достъпа до задълбочени философски дискусии, свързани с психиатрията. Предишните изследвания не отчитат широката философска перспектива, която оказва благоприятно въздействие върху медицинските, психологическите и неврологичните гледни точки. Липсата на философски ресурси

затрудни провеждането на задълбоченото сравнително проучване, необходимо за получаване на точни констатации. Беше предизвикателство да се отговори на въпросите от проучването с наличната информация. Това доведе до значителни пропуски в уместността и приложимостта на резултатите. Пандемията от КОВИД-19 влоши тези ограничения, като затрудни прекия разговор със специалистите.

Събирането на задълбочената информация и прозренията, необходими за това изследване, стана по-тежко. Бъдещите разработки следва да използват първични методи като проучвания и интервюта с осведомени заинтересовани страни от психиатричните кръгове, за да се подобри значително дълбочината и точността на резултатите.

4.4. Последици

Заклученията на изследването имат теоретични и приложни последици за психиатричните заболявания. То допринася към съществуващата информация, която вече е в академичната сфера, като посочва необходимостта от допълнителни изследвания, които да се фокусират върху философското разбиране на психичното здраве, главно през призмата на херменевтиката на Гадамер. Това изяснява една важна тема, която се нуждае от повече академични изследвания. От практическа гледна точка това означава, че специалистите по психично здраве трябва да се отклонят от традиционните методи, основани на медицината, психологията и неврологията. Изследването подчертава недостатъците на конвенционалните техники и предлага вместо тях да се използват философски методи, с акцент върху перспективата на херменевтиката на Гадамер за установяване на произхода и лечението на психичните заболявания. Изследването е важно и защото посочва необходимостта политиките за психично здраве да преминат от научни и неврологични към философски рамки.

5. Публикации

5.1. Публикувана статия

Публикувал съм две статии. Първата е: Charley, Edmond M. "Gadamer's Hermeneutics Notion of Mental Health." *Sofia Philosophical Review* XV, no. 1, 103-113. <https://sphr-bg.org/16/128/473.html>. Втората статия е: Charley, Edmond M. "Mental Health Analysis Using Philosophical Tenets." *Philosophical Alternatives* XXXIII, (2024), 57-65. <https://doi.org/10.58945/NPSW2407>

5.2. Статии с предстоящо публикуване

Предстои ми публикуването на следната статия:

Charley, Edmond M. "Effectiveness of Gadamer's Hermeneutics Notion of Mental Health."

Моят принос в областта на научните изследвания

1. Моят принос към научните изследвания включва застъпване за философската гледна точка, например херменевтиката на Гадамер, за разглеждане на тънкостите на психичното здраве. Помагам за попълването на празнините в литературата и отговарям на необходимостта психиатрията да стане по-ефективна, като подчертавам необходимостта от допълнителни изследвания от философска гледна точка в разбирането на психиатричните заболявания.
2. Моят изследователски принос включва и показване на практическото приложение на философските теории в психичното здраве. Тази практичност има потенциал да промени парадигмите на лечението. Ето защо моят изследователски принос подчертава до голяма степен неизползвания потенциал на философските рамки в психиатрията, предлагайки нови перспективи за цялостно разбиране и терапевтични подходи.

3. Моят изследователски принос подчертава значението на интердисциплинарното сътрудничество в областта на психичното здраве. Обръщам внимание на възможността за творчески подходи, които включват различни гледни точки и насърчават по-всеобхватния подход към психичното здраве чрез установяване на връзка между психиатрията и философията.
4. Моето изследване набляга на стойността на етичните въпроси в психиатричната практика и научните изследвания. Призовавам за по-подробно разглеждане на етичните последици от различните подходи за лечение.
5. Изследванията ми също така подчертават значението на разбирането на психичното здраве от гледна точка на културната чувствителност и осведоменост. Макар да подчертавам влиянието на културните среди върху психичните заболявания, аз се застъпвам за методите, при които се разглеждат многобройните и разнообразни културни среди на хората в различните популации, за насърчаване на приобщаването и лечението, в центъра на което са пациентите и семейството.

Библиография

- Agarwal, Nivedita, John D. Port, Massimo Bazzocchi, and Perry F. Renshaw. "Update on the use of MR for assessment and diagnosis of psychiatric diseases." *Radiology* 255, no. 1 (2010): 23-41.
- American Psychiatric Association, D. S. M. T. F., and American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5*. vol. 5, no. 5. Washington, DC: American Psychiatric Association, 2013.
- Anderson, Ross. "The disruption of perception: How the philosophy of Maurice Merleau-Ponty can help us understand the phenomenon of intoxication and addiction." *Existential Analysis: Journal of the Society for Existential Analysis* 33, no. 2 (2022).
- Araújo, Lucivaldo da Silva, and Juliana Ferreira Bassalo. "Modes of care and mental health: Points for a psychosocial practices." *Revista do NUFEN* 11, no. 3 (2019): 137-153.
- Araújo, Meiriele Tavares, Livia Cozer Montenegro, Marília Alves, and Maria José Menezes Brito. "The meaning of work for professionals in a substitute mental health service." *Revista da Escola de Enfermagem da USP* 47, no. 3 (2013): 664-670.
- Barayuga, Tanya Sue D. "Gadamer and Healing." *International Journal of Science and Research (IJSR)* 10, no. 6 (2021): 78.
- Blegen, Nina Elisabeth, Katie Eriksson, and Terese Bondas. "Ask me what is in my heart of hearts! The core question of care in relation to parents who are patients in a psychiatric care context." *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 11, no. 1 (2016): 30758.
- Bleicher, Josef. "Gadamer's philosophical hermeneutic." *Contemporary Hermeneutics*, 2017, 108-116. <https://doi.org/10.4324/9781315112558-9>.

- Borsboom, Denny. "A network theory of mental disorders." *World Psychiatry* 16, no. 1 (2017): 5-13.
- Bourget, David, and David J. Chalmers. "What do philosophers believe?" *Philosophical Studies* 170, no. 3 (2014): 465-500.
- Casey, B. J., Nick Craddock, Bruce N. Cuthbert, Steven E. Hyman, Francis S. Lee, and Kerry J. Ressler. "DSM-5 and RDoC: progress in psychiatry research?" *Nature Reviews Neuroscience* 14, no. 11 (2013): 810-814.
- Cestari, Virna Ribeiro Feitosa, Thereza Maria Magalhães Moreira, Vera Lúcia Mendes de Paula Pessoa, Raquel Sampaio Florêncio, Maria Rocineide Ferreira da Silva, and Raimundo Augusto Martins Torres. "The essence of care in health vulnerability: a Heideggerian construction." *Revista brasileira de enfermagem* 70 (2017): 1112-1116.
- Chaulagain, Ashmita, Arun Kunwar, Sarah Watts, Anthony PS Guerrero, and Norbert Skokauskas. "Child and adolescent mental health problems in Nepal: a scoping review." *International Journal of Mental Health Systems* 13 (August 2019): 1-8.
<https://doi.org/10.1186/s13033-019-0310-y>
- Chin-Yee, Benjamin, Pablo Diaz, Pier Bryden, Sophie Soklaridis, and Ayelet Kuper. "From hermeneutics to heteroglossia: 'The Patient's View' revisited." *Medical Humanities* 46, no. 4 (2020): 464-473.
- Christopher, John Chambers, Dennis C. Wendt, Jeanne Marecek, and David M. Goodman. "Critical cultural awareness: Contributions to a globalizing psychology." *American Psychologist* 69, no. 7 (2014): 645.
- Chroust, Anton-Hermann. "The Organization of the Corpus Platonicum in Antiquity." *Hermes* 93, no. H. 1 (1965): 34-46.
- Criado-Marrero, Marangelie, Theo Rein, Elisabeth B. Binder, James T. Porter, John Koren III, and Laura J. Blair. "Hsp90 and FKBP51: complex regulators of psychiatric

- diseases." *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* 373, no. 1738 (2018): 20160532.
- Crist, Alexander. "A Hermeneutic Approach to Pain: Gadamer on Pain, Finitude, and Recovery." *Journal of Applied Hermeneutics* (2018).
- Cuthbert, Bruce N., and Thomas R. Insel. "Toward the future of psychiatric diagnosis: the seven pillars of RDoC." *BMC Medicine* 11, no. 1 (2013): 1-8.
- David, Daniel, Ioana Cristea, and Stefan G. Hofmann. "Why cognitive behavioral therapy is the current gold standard of psychotherapy." *Frontiers in Psychiatry* 9 (2018): 1- 3.
<https://doi.org/10.3389/fpsyt.2018.00004>
- Davidson, Annette Sofie, and Susanne Reventlow. "Narratives about patients with psychological problems illustrate different professional roles among general practitioners." *Journal of Health Psychology* 16, no. 6 (2011): 959-968.
- de Araujo, Adriano Kasiorowski, and Oswaldo Yoshimi Tanaka. "Host Process Evaluation in Mental Health in the Midwest of São Paulo: the analysis of the relation between UBS and CAPS." *Interface Comunic. Saúde, Educ* (2012).
- Demertzi, Athena, Charlene Liew, Didier Ledoux, Marie-Aurélié Bruno, Michael Sharpe, Steven Laureys, and Adam Zeman. "Dualism persists in the science of mind." *Annals of the New York Academy of Sciences* 1157, no. 1 (2009): 1-9.
<https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2008.04117.x>
- Dreyfus, Hubert L., and Paul Rabinow. *Michel Foucault: Beyond structuralism and hermeneutics*. Routledge, 2014.
- Ehrenforth, Karl Heinrich. "Art and "Truth." Heidegger's Ontology in Light of Ernst Bloch's Philosophy of Hope and Hans-Georg Gadamer's Play-Metaphor. Three Impulses for a New Perspective of Musical Bildung." In *Philosophy of music education challenged: Heideggerian inspirations*, pp. 243-256. Springer, Dordrecht, 2015.

- Elliot, Anna, Lynn Bohecker, Gregory M. Elliott, Bethany Jean Townsend, Veronica Johnson, Anna Lopez, Elizabeth D. Horn, and Ken Roach. "Interstate Licensure Portability: Logistics and Barriers for Professional Counselors." *Professional Counselor* 9, no. 3 (2019): 252-266. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1232236.pdf>
- Farreras, Ingrid G. "History of mental illness." *General psychology: required reading* (2019).
- Flannelly, Kevin J., and Kathleen Galek. "Religion, evolution, and mental health: Attachment theory and ETAS theory." *Journal of Religion and Health* 49, no. 3 (2010): 337-350.
- Foster, John. *The immaterial self: A defence of the Cartesian dualist conception of the mind*. New York: Routledge, 2002.
- Frie, Roger. "A hermeneutics of exploration: The interpretive turn from Binswanger to Gadamer." *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology* 30, no. 2 (2010): 79.
- Gadamer, Hans-Georg, and Carlo DaVia. "The Socratic Question and Aristotle." *Continental Philosophy Review* 48, no. 1 (2015): 95-102.
- Gadamer, Hans-Georg. "The universality of the hermeneutical problem." *The hermeneutic tradition: from Ast to Ricoeur* 33, no. 2 (1990): 147-58.
- Gadamer, Hans-Georg. *The Enigma of Health: The Art of Healing in a Scientific Age*. Redwood City: Stanford University Press, 1996.
- Gadamer, Hans-Georg. *The Gadamer reader: A bouquet of the later writings*. Evanston, Illinois: Northwestern University Press, 2007.
- https://books.google.co.ke/books?hl=en&lr=&id=xKfJoPxqQZQC&oi=fnd&pg=PR7&dq=the+Gadamer+reader&ots=4XBfCCMQDv&sig=IaNau_zk1H4m0nQ_6sNZiamdQrY&redir_esc=y#v=onepage&q=the%20Gadamer%20reader&f=false
- GBD 2019 Mental Disorders Collaborators. "Global, Regional, and National Burden of 12 Mental Disorders in 204 Countries and Territories, 1990-2019: A Systematic Analysis

for the Global Burden of Disease Study 2019.” *The Lancet. Psychiatry* 9, no. 2 (2022): 137–50. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(21\)00395-3](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(21)00395-3).

Gebara, Marie Anne, Nalyn Siripong, Elizabeth A. DiNapoli, Rachel D. Maree, Anne Germain, Charles F. Reynolds, John W. Kasckow, Patricia M. Weiss, and Jordan F. Karp. “Effect of Insomnia Treatments on Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis.” *Depression and Anxiety* 35, no. 8 (2018): 717–31. <https://doi.org/10.1002/da.22776>.

Gibson, Christopher. "The Common Ground between Plato’s Ontology of Ideas and Hans-Georg Gadamer’s Philosophical Hermeneutics." PhD diss., Université d'Ottawa/University of Ottawa, 2018.

Guntzviller, Lisa M., Lillie D. Williamson, and Chelsea L. Ratcliff. “Stress, Social Support, and Mental Health among Young Adult Hispanics.” *Family & Community Health* 43, no. 1 (2020): 82–91. <https://doi.org/10.1097/FCH.0000000000000224>.

Guzys, Diana, Virginia Dickson-Swift, Amanda Kenny, and Guinever Threlkeld.

"Gadamerian philosophical hermeneutics as a useful methodological framework for the Delphi technique." *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* 10, no. 1 (2015): 26291.

Ханс-Георг Гадамер. *Truth and method*. New Delhi: A&C Black, 1975.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Introduction to the Lectures on the History of Philosophy*. New York: Clarendon, 1987.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Georg Wilhelm Friedrich Hegel: Lectures on the philosophy of spirit 1827-8*. Vol. 5. Oxford University Press on Demand, 2007.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Phenomenology of Spirit*. Duke University Press, 2007.

Heidegger, Martin. "Basic writings: from Being and time (1927) to The task of thinking (1964)." (1977).

- Hermans, Theo. *Hermeneutics*. Routledge, 2019.
- Hirshbein, Laura. "The American Psychiatric Association and the History of Psychiatry." *History of Psychiatry* 22, no. 87 Pt 3 (2011): 302–14. <https://doi.org/10.1177/0957154X10389744>.
- Hoffman, Kelly M. "Social and Cognitive Affordances of Two Depression-Themed Games." *Games and Culture* 14, no. 7–8 (2019): 875–95. <https://doi.org/10.1177/1555412017742307>.
- Holm, A. L., and E. Severinsson. "A hermeneutic approach to the characteristics of mental health nursing practice." *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 18, no. 10 (2011), 843-850. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.2011.01736.x>.
- Holzhey-Kunz, Alice. "Philosophy and Theory: Daseinsanalysis—An Ontological Approach to Psychic Suffering Based on the Philosophy of Martin Heidegger." *The Wiley World Handbook of Existential Therapy* (2019): 55-67.
- Hovey, Richard, Treena Delormier, and Alex M. McComber. "Social-relational understandings of health and well-being from an Indigenous perspective." *International Journal of Indigenous Health* 10, no. 1 (2014): 35-54.
- Human, Deléne. "The fusion of horizons: interpreting the archetype of the resurrection myth in contemporary visual art." PhD diss., University of Pretoria, 2015.
- Humphries, Joan Margaret, and Carol McDonald. "Unveiling new dimensions: A hermeneutic exploration of perinatal mood disorder and infant feeding." *Issues in Mental Health Nursing* 33, no. 6 (2012): 377-386.
- Kaggwa, Mark Mohan. "Simplifying Addiction." *Substance Abuse and Rehabilitation* 12 (2021): 23.
- Kaiser, Tobias, and Guoping Feng. "Modeling psychiatric disorders for developing effective treatments." *Nature Medicine* 21, no. 9 (2015): 1-25. <https://doi.org/10.1038/nm.3935>

- Kendler, Kenneth S. "All We Have to Fear: Psychiatry's Transformation of Natural Anxieties Into Mental Disorders." *The American Journal of Psychiatry* 170, no. 1, (2013): 124-125.
- Kendler, Kenneth S., Kathryn Tabb, and John Wright. "The Emergence of Psychiatry: 1650-1850." *The American Journal of Psychiatry* 179, no. 5 (2022): 329–35.
<https://doi.org/10.1176/appi.ajp.21060614>.
- Kendler, Kenneth S., Peter Zachar, and Carl Craver. "What kinds of things are psychiatric disorders?." *Psychological Medicine* 41, no. 6 (June 2011): 1143-1150.
<https://doi.org/10.1017/S0033291710001844>
- Kirmayer, Laurence J., and Duncan Pedersen. "Toward a New Architecture for Global Mental Health." *Transcultural Psychiatry* 51, no. 6 (2014): 759–76.
<https://doi.org/10.1177/1363461514557202>.
- Kong, Camillia, Megan Campbell, Lily Kpobi, Leslie Swartz, and Caesar Atuire. "The hermeneutics of recovery: Facilitating dialogue between African and Western mental health frameworks." *Transcultural Psychiatry* 60, no. 3 (2023): 428-442.
<https://doi.org/10.1177/13634615211000549>
- Lowe, Tony. "A Theory of Applied Mind of Programming: Understanding the challenges in learning to program." In *Proceedings of the 2019 ACM Conference on Innovation and Technology in Computer Science Education*, pp. 340-341. 2019.
- Mancini-Marie, Adham, Stéphane Potvin, Cherine Fahim, Mario Beauregard, Boualem Mensour, and Emmanuel Stip. "Neural Correlates of the Affect Regulation Model in Schizophrenia Patients with Substance Use History: A Functional Magnetic Resonance Imaging Study." *The Journal of Clinical Psychiatry* 67, no. 3 (2006): 342–50. <https://doi.org/10.4088/jcp.v67n0302>.

- Marques, Fernanda Pasquetti, Ione Carvalho Pinto, Renato José De Marchi, Stela Nazareth Meneghel, and Alexandre Favero Bulgarelli. "A Unique Way to Analyze the Realities of Health Workers Within A Hermeneutic-Dialectic Perspective." *International Journal of Qualitative Methods* 20 (2021): 1609406921991373.
- Martin, Jennifer Marie. "Stigma and student mental health in higher education." *Higher Education Research & Development* 29, no. 3 (2010): 259-274.
<https://doi.org/10.1080/07294360903470969>
- Mascayano, Franco, Julio Eduardo Armijo, and Lawrence Hsin Yang. "Addressing stigma relating to mental illness in low-and middle-income countries." *Frontiers in Psychiatry* 6 (2015): 38. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2015.00038>
- McCaffrey, Graham, and Nancy J. Moules. "Encountering the great problems in the street: Enacting hermeneutic philosophy as research in practice disciplines." *Journal of Applied Hermeneutics* (2016).
- McCaffrey, Graham. "A hermeneutic reappraisal of nurse-patient relationships on acute mental health units, using Buddhist perspectives." PhD diss., University of Calgary, 2012.
- McCauley, Claire-Odile, Hugh McKenna, Sinead Keeney, and Derek McLaughlin. "Surviving out of the Ashes"-An Exploration of Young Adult Service Users' Perspectives of Mental Health Recovery." *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* (2020).
- McCloud, Christine, Ann Harrington, and Lindy King. "Understanding people's experience of vitreo-retinal day surgery: A Gadamerian-guided study." *Journal of Advanced Nursing* 68, no. 1 (2012): 94-103.
- McNally, Richard J. "Can network analysis transform psychopathology?" *Behaviour Research and Therapy* 86 (2016): 95-104.

- McWhorter, Matthew R. "Gadamer's philosophical hermeneutics and the formation of mental health professionals." *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology* (2020).
- Mertel, Kurt CM. "Heidegger, Technology and Education." *Journal of Philosophy of Education* 54, no. 2 (2020): 467-486.
- Meshram, Pratiksha, and Radha Krishna Rambola. "Diagnosis of Depression Level Using Multimodal Approaches Using Deep Learning Techniques with Multiple Selective Features." *Expert Systems*, 2022. <https://doi.org/10.1111/exsy.12933>.
- Mittal, Vijay A., and Lauren S. Wakschlag. "Research domain criteria (RDoC) grows up: Strengthening neurodevelopmental investigation within the RDoC framework." *Journal of Affective Disorders* 216 (2017): 30.
- Moules, Nancy J., Graham McCaffrey, Angela C. Morck, and David W. Jardine. "On applied hermeneutics and the work of the world." *Journal of Applied Hermeneutics* (2011).
- Moules, Nancy J., Jim C. Field, Graham P. McCaffrey, and Catherine M. Laing. "Conducting hermeneutic research: The address of the topic." *Journal of Applied Hermeneutics* (2014).
- Moxham, Lorna, and Christopher F. Patterson. "Why phenomenology is increasingly relevant to nurse researchers." *Nurse Researcher*, 25, no. 3, (2017): 6.
- Musser, Erica D., and Joseph S. Raiker Jr. "Attention-deficit/hyperactivity disorder: an integrated developmental psychopathology and Research Domain Criteria (RDoC) approach." *Comprehensive Psychiatry* 90 (2019): 65-72.
- Nouwen, Arie, Giesje Nefs, Isabela Caramlau, Martin Connock, Kirsty Winkley, Cathy E. Lloyd, Mark Peyrot, François Pouwer, and European Depression in Diabetes Research Consortium. "Prevalence of Depression in Individuals with Impaired Glucose Metabolism or Undiagnosed Diabetes: A Systematic Review and Meta-Analysis of the European Depression in Diabetes (EDID) Research

- Consortium." *Diabetes Care* 34, no. 3 (2011): 752–62. <https://doi.org/10.2337/dc10-1414>.
- Overton, Willis F. "Processes, relations, and relational-developmental-systems." In *Handbook of Child Psychology and Developmental Science, Theory and Method*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2015.
- Pamela L. Mahan et al., "Work environment stressors, social support, anxiety, and depression among secondary school teachers." *AAOHN Journal* 58, no. 5 (May 2010): 198. <https://doi.org/10.1177/216507991005800504>
- Parada, Fernando, Vania Martínez, H. Daniel Espinosa, Stephanie Bauer, and Markus Moessner. "Using Persuasive Systems Design Model to Evaluate 'Cuida Tu Ánimo': An Internet-Based Pilot Program for Prevention and Early Intervention of Adolescent Depression." *Telemedicine Journal and E-Health: The Official Journal of the American Telemedicine Association* 26, no. 2 (2020): 251–54. <https://doi.org/10.1089/tmj.2018.0272>.
- Paul Ricoeur, *Interpretation theory: Discourse and the surplus of meaning*, TCU Press, 1976.
- Pertierra, Iñaki Xavier Larrauri. "On Gadamerian Hermeneutics: Fusions of Horizons, Dialogue, and Evolution (s) within Culture as Dynamic System of Meaning." *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture* 4, no. 4 (2020).
- Picton, Caroline, Lorna Moxham, and Christopher F. Patterson. "The use of phenomenology in mental health nursing research." *Nurse Researcher*, 25, no. 3, (2017): 14.
- Rajabzadeh, Vian, Erin Burn, Sana Z. Sajun, Mimi Suzuki, Victoria Jane Bird, and Stefan Priebe. "Understanding Global Mental Health: A Conceptual Review." *BMJ Global Health* 6, no. 3 (2021): e004631. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2020-004631>.
- Redding, Paul. "Georg wilhelm friedrich hegel." In *The History of Evil in the Eighteenth and Nineteenth Centuries*, pp. 136-149. Routledge, 2018.

- Reed-Fitzke, Kayla. "The Role of Self-Concepts in Emerging Adult Depression: A Systematic Research Synthesis." *Journal of Adult Development* 27, no. 1 (2020): 36–48. <https://doi.org/10.1007/s10804-018-09324-7>.
- Regan, Paul. "Hans-Georg Gadamer's philosophical hermeneutics: Concepts of reading, understanding and interpretation." *Meta: Research in Hermeneutics, Phenomenology, and Practical Philosophy* 4, no. 2 (2012): 286-303.
- Riahi, Sanaz, Gill Thomson, and Joy Duxbury. "A hermeneutic phenomenological exploration of 'last resort' in the use of restraint." *International Journal of Mental Health Nursing* 29, no. 6 (2020): 1218-1229.
- Ricoeur, Paul. *Hermeneutics and the human sciences: Essays on language, action and interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
<https://p302.zlibcdn.com/dtoken/29eac66a326d77f092cd6bcef71c3684>
- Rose, Diana, and Jayasree Kalathil. "Power, privilege and knowledge: the untenable promise of co-production in mental "health"." *Frontiers in Sociology* 4 (July 2019): 1-11.
<https://doi.org/10.3389/fsoc.2019.00057>
- Rosińska, Zofia. "Recognition and Diagnosis from the Perspective of an Anthropological Philosophy of Culture." *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture* 2, no. 2 (4) (2018).
- Schaich, Anja, Anna L. Westermair, Matthias Munz, Stefan Nitsche, Bastian Willenborg, Christina Willenborg, Heribert Schunkert, Jeanette Erdmann, and Ulrich Schweiger. "Mental health and psychosocial functioning over the lifespan of German patients undergoing cardiac catheterization for coronary artery disease." *Frontiers in Psychiatry* 9 (2018): 338. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00338>

- Schilbach, Leonhard, Bert Timmermans, Vasudevi Reddy, Alan Costall, Gary Bente, Tobias Schlicht, and Kai Vogeley. "Toward a second-person neuroscience 1." *Behavioral and Brain Sciences* 36, no. 4 (2013): 393-414.
- Seven, Ümran Sema, Mendy Stoll, Dennis Dubbert, Christian Kohls, Petra Werner, and Elke Kalbe. "Perception, attitudes, and experiences regarding mental health problems and web-based mental health information amongst young people with and without migration background in Germany. A qualitative study." *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18, no. 1 (January 2021): 1-24.
<https://dx.doi.org/10.3390/ijerph18010081>
- Shinohara, Ikuko, and Yusuke Moriguchi. "Adults' Theory of Infants' Mind: a comparison between parents and nonparents." *Child Development Research* 2017 (2017).
- Shorter, Edward. "History of Psychiatry." *Current Opinion in Psychiatry* 21, no. 6 (2008): 593–97. <https://doi.org/10.1097/YCO.0b013e32830aba12>.
- Širka, Zdenko Š. "Gadamer's Concept of Aesthetic Experience as a Possibility for the Orthodox Biblical Theology." *Review of Ecumenical Studies Sibiu* 6, no. 3 (2014): 378-407.
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/39426260/Gadamers_Concept_of_Aesthetic_Experience_as_a_Possibility_for_the_Orthodox_Biblical_Theology_RES_2014-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1633339082&Signature=CtC4Yd5jayhuwdGmMRRUBfRCt0llhGaJRXEvkQrLQbR9x5NyDjHS9Uc8e~eagEDhdaY9igQs3u74g7saptDS0OCRNXIJhVEp~EVFJj2xL3Jfg61DE02ilZeW7JhTx82y5aWqpRjteT3UXCANLv4UIL4MgUnk3OzmOoW-NhaUAOFmvTap9d9dMZ7Mdj50MdAqqfvMkOiM94OKBzUEALVCPKDG6d~nP2eT9dfbZpm6O8L2UIxSKRjdvUE8-

Ow9~pEfjF9~ViXeLKN7~Bro36hx46VC899F1Yhv9xYWMIImDpY~arOn1He42Til
H~aMfsgnZyZN3qp-vo~zDAjdueC3ww &Key-Pair-
Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

- Soldevila-Matias, Pau, Ana I. Guillén, and Renato de Filippis. "Mental health and internalized stigma in people with severe mental illness." *Frontiers in Psychiatry* 14 (April 2023): 1-3. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1204091>
- Solomon, Bernadette, Daniel Sutton, and Brian McKenna. "The experience and meaning of recovery-oriented practice for nurses working in acute mental health services." *International Journal of Mental Health Nursing* (2021).
- South, Susan C., and Amber M. Jarnecke. "Genetic and environmental influences on adult mental health: Evidence for gene-environment interplay as a function of maternal and paternal discipline and affection." *Behavior Genetics* 45 (July 2015): 1-22. <https://doi.org/10.1007/s10519-015-9716-8>.
- Stein, Dan J. "What is a mental disorder? A perspective from cognitive-affective science." *The Canadian Journal of Psychiatry* 58, no. 12 (2013): 656-662.
- Stenner, Rob, Theresa Mitchell, and Shea Palmer. "The role of philosophical hermeneutics in contributing to an understanding of physiotherapy practice: A reflexive illustration." *Physiotherapy* 103, no. 3 (2017): 330-334.
- Stiegler, Jan Reidar, Helge Molde, and Elisabeth Schanche. "Does an Emotion-Focused Two-Chair Dialogue Add to the Therapeutic Effect of the Empathic Attunement to Affect?" *Clinical Psychology & Psychotherapy* 25, no. 1 (2018): e86-95. <https://doi.org/10.1002/cpp.2144>.
- Svenaesus, Fredrik. "A defense of the phenomenological account of health and illness." In *The Journal of Medicine and Philosophy: A Forum for Bioethics and Philosophy of Medicine*, vol. 44, no. 4, pp. 459-478. US: Oxford University Press, 2019.

- Svenaesus, Fredrik. "Human suffering and psychiatric diagnosis." In *Bioethica Forum*, vol. 11, no. 1, pp. 4-10. Schwabe Verlag, 2018.
- Tan, Daphne. "'Dynamic Dualism': Kurth and Riemann on Music Theory and the Mind." *Music Theory Spectrum* 42, no. 1 (2020): 105-121.
- Tarantino, Giancarlo. "Being Wise Before Wisdom: The Historical Development of Phronēsis from Homer to Aristotle, and Its Consequences for Hans-Georg Gadamer's Hermeneutic Ethics." PhD diss., Loyola University Chicago, 2017.
- Tekin, Şerife, and Robyn Bluhm. "Introduction to Philosophy of Psychiatry." In *The Bloomsbury Companion to Philosophy of Psychiatry*. Bloomsbury Academic, 2019.
- Tekin, Şerife. and Bluhm, Robyn. eds., 2019. *The Bloomsbury Companion to Philosophy of Psychiatry*. Bloomsbury Publishing.
- Thornicroft, Graham, and Michele Tansella. "Components of a Modern Mental Health Service: A Pragmatic Balance of Community and Hospital Care: Overview of Systematic Evidence." *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science* 185 (2004): 283–90. <https://doi.org/10.1192/bjp.185.4.283>.
- Tveiten, Sidsel, Magne Haukland, and Flittie Ragnhild Onstad. "The patient's voice-empowerment in a psychiatric context." *Vård i Norden* 31, no. 3 (2011): 20-24.
- Tymieniecka, Anna-Teresa, ed. *The Human Being in Action: The Irreducible Element in Man Part II Investigations at the Intersection of Philosophy and Psychiatry*. Vol. 7. Springer Science & Business Media, 2013.
- VanLeeuwen, Charlene A., Linyuan Guo-Brennan, and Lori E. Weeks. "Conducting hermeneutic research in international settings: Philosophical, practical, and ethical considerations." *Journal of Applied Hermeneutics* (2017).
- Varga, Somogy. "Defining mental disorder. Exploring the 'natural function' approach." *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine* 6, no. 1 (2011): 1-10.

- Vaziri-Harami, Roya, Saharnaz Vaziri-Harami, and Mohammadreza Tarom. "Prevalence of anxiety and depression among engineering students consuming cannabis." *Annals of Medicine and Surgery* 80 (July 2022): 1-5.
<https://doi.org/10.1016/j.amsu.2022.104144>
- Vita, Antonio, and Stefano Barlati. "The Implementation of Evidence-Based Psychiatric Rehabilitation: Challenges and Opportunities for Mental Health Services." *Frontiers in Psychiatry* 10 (2019): 147. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2019.00147>.
- Walsh, Kenneth D., and Patrea Andersen. "Group Facilitation as Hermeneutic Practice." *Group Facilitation: A Research & Applications Journal* 12 (2013).
- Warrender, Dan. "Staff nurse perceptions of the impact of mentalization-based therapy skills training when working with borderline personality disorder in acute mental health: a qualitative study." *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 22, no. 8 (2015): 623-633
- Westphal, Kenneth R. "Individuality, Individualism and Our Human Zoön Politikon." In *The Palgrave Hegel Handbook*, pp. 133-148. Palgrave Macmillan, Cham, 2020.
- Westphal, Kenneth R. "Kant, Hegel and the Historicity of Pure Reason." *The Palgrave Hegel Handbook* (2020): 45-64.
- Whooley, Owen. "Diagnostic ambivalence: psychiatric workarounds and the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders." *Sociology of Health & Illness* 32, no. 3 (2010): 452-469.
- Williams, Gemma. "Theory of Autistic Mind: Unpicking Assumptions in Autistic Language Use Research." Изнесено по време на 8-мата международна конференция по межкултурна прагматика и комуникация (INPRA, 2018). 2018.

Wong, Michael TH. "Values, Meanings, Hermeneutics and Mental Health." In *International Perspectives in Values-Based Mental Health Practice*, pp. 341-349. Springer, Dordrecht, 2021.